105

UNIVERSITY OF ILLINOIS DEC 1919

Published and distributed under permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Mass. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

"SANDARA"
Leidžia kas ketvergas
Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.
PRENUMERATA METAMS:
Suvienytose Valstijose $2.00
Kitose viešpatystėse $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Organas

"SANDARA"
Published Every Thursday
By the Lithuanian National League of America.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.00
To Foreign Countries $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 48 Tel. South Boston 52015. South Boston, Mass., Lapkričio (November) 27 d. 1919 m. **Metai VI.**

Pabaltijos Tautos Susijungė.

PABALTIJOS TAUTŲ UNIJA JAU SUTVERTA.

Pabaltijos tautų unija jau tapo galutinai suorganizuota. Tai patvirtina Suomijos užsienio ministeris. Apsigyvenimo ir prekybos unija tapo sutverta tarpe Lietuvos, Latvijos ir Estonijos. Susivažiavime dalyvavo Ukrainos, Suomijos ir Lenkijos atstovai, bet jie neėmė aktyvio dayvumo diskusijose.

Suomijos užsienio ministeris, sulyg paskutinių telegramų iš Helsingforso, daro pastangas, kad ir Suomija įeitų į Pabaltijos tautų uniją.

Christian Science Monitor rašo, kad Pabaltijos Tautų Unija gal padarys taiką su Tarybų Rusiją.

TALKININKŲ MISIJA TAURAGĖJE.

Telegramos iš Berlino praneša kad lapkričio 23 d. talkininkų misija nuvyko Tauragėn, kurią lietuvių armija atsiėmė nuo priešų.

Generolas Eberhardt, kuris gelbsti pulkininkui Bermondt — Ovalovui vadovaut vokiškai - rusiškai armija Pabaltijoje, dabar yra Šiauliuose. Vokiečių "Geležinė Divizija" iš Lietuvos grįžta Vokietijon, bet kokiais keliais, tai nėra žinoma.

WORCESTER, MASS.
(Telegrama "Sandarai").

Lietuvių Dailės ir Dramos Draugija "Aušrelė" drauge su lietuvišku benu lapkričio 23, parengė didelį koncertą. Chorą vadovavo kompozitorius Mikas Petrauskas. Žmonių buvo daug. Įplaukė apie $3000.00. Gryno pelno liko $2,500.00, kurie buvo pasiųsta tiesiog Lietuvos valdžiai.

—Zataveckas.

NEW YORK, N. Y.
(Telegrama "Sandarai.")

Lapkričio 23 d. į New Yorką pribuvo kunigas Jonas Žilius. Su juam drauge važiavo Lietuvos valdžios pasiuntiniai Žadeikis ir Vileišis, bet du pastarieji tapo sulaikyti Paryžiuje, — Amerikos ambasada tuom tarpu nevizavo pasportų. Jie pribus kiek vėliaus, paims Lietuvos valstybės bonų pardavimo darbą tvarkyti ir kitus reikalus vykinti.

Gen. Juododis ir kitas Lietuvos karinės msijos oficieras išvažiavo Lietuvon lapkr. 24 d.

New Yorke atidaroma lietuvių kariška mokykla, kur mokytojaus P. J. Purvis, Kazys Kasputis ir keli amerikonai oficieriai.

BELGIJOS SOCIALISTAI REFORMUOJA KABINETĄ.

Christian Science Monitor praneša, kad Belgijos socialistai išreiškė savo reikalavimą, kad Belgijos premjeras Delacroix turi suformuoti naują ministerių kabinetą. Jeigu šis reikalavimas bus greitai išpildytas, tuomet ministeriai galės pasilikti savo senose vietose, priimant į savo tarpą dar du socialistus, kurie tuomet turės penkias vietas, kur katalikai turi penkias ir liberalai tris vietas.

Ministeriai - socialistai turėjo ilgą pasikalbėjimą su Camille Huysmans, kuris tapo išrinktas socialistų internacionalo sekretoriumi Antverpe.

EXTRA!

Šiuomi laikome sau už pareigą visiems gerbiamiems savo draugams ir rėmėjams pranešti, jogei pinigų siuntimas Lietuvon susistabdo iki vėlesniam bei tolesniam pranešimui. Meldžiame tuom tarpu nesiųsti, kolai mes vėl pranešime.

Su augšta pagarba,

CENTRALIS BENDRAS LIETUVIŲ BANKAS,
32-34 Cross St., Boston, Mass.

A R TAMSTA GAVAI MUSŲ LAIŠKĄ?

Mes jau išsiuntėm laišką, kuriame pranešam, kad jau pinigus galima siųsti Lietuvon ir nurodome kaip reikia pasiųsti. Jeigu Tamsta dar negavai to laiško, meldžiame mums pranešti ir mes prisiųsime.

Lietuvių Prekybos B-vė
120 TREMONT STREET
ROOM 516 C
BOSTON, :: MASS.

Iš Amerikos.

UŽMUŠTA 3 ŽMONĖS SUSIRĖMIME TARPE LEGIONO IR UNIJOS.

Bogatusa, La. įvyko mušys tarpe unijos darbininkų ir legionierių. Trįs žmonės tapo užmušta ir du sužeista.

Unijos lyderiai buvo kaltinami "raudonos" propagandos skleidime. Jie užsibarikadavo garaže ir prasidėjo šaudymasis. Rezultate unijos lyderiai Williams, Bonchillon ir Gaines atrasta negyvi, o Bourke sužeistas. Taipgi sužeistas legionieris LaBlank.

UŽDRAUSTA IŠVEŽT ANGLIUS.

Kadangi angliakasių streikas dar vis tęsiasi, ir nekurie žymųs Amerikos valdininkai tuom klausimu labai užsiinteresavo, tat Suv. Valstijų valdžia laikinai uždraudė išgabent iš Amerikos kietousius anglius. Leidžiama gabent tik į Kanadą.

ŽINUTĖS IŠ SEIMO.

Sandaros Partijos Seime lapkr. 20, 21 ir 2d dd., Waterbury, Conn. dalyvavo 31 delegatas ir apie 50 svečių.

Pirmininkavo V. K. Račkauskas, jo padėjėju buvo K. Jurgeliunas.

Sekretoriavo Kastantas Norkus, jo padėjėja buvo p-lė Paulina Glemžytė, delegatė iš Newark, N. J.

Seime gauta šimtai laiškų ir telegramų nuo žymiausių Amerikos lietuvių. Gauta šimtai doliarių aukų Lietuvos Neprigulmybės Fondui ir Sandaros darbų parėmimui. Waterburio angliški laikraščiai plačiai rašė visas tris dienas apie Seimo darbus "Republican" pažymėjo seimines prakalbas, LNF. sekretorės raportą, naują ALTS. valdybą, pasikalbėjimus su Keistučiu Šliupu, delegatais iš Washingtono ir apie karės nuteriotą Lietuvą rašė. Pažymėjo Seimo rezoliucijas - protestus prieš kolčakininkus, lenkus, bolševikus, vokiečius, pasikėsinančius pavergt naują Lietuvos respubliką.

Visi Seimo parengimai labai gerai pavyko ir svečių skaitlingumu ir programų turiningumu. Delegatai išsiskyrstė gerame upę, nes daug gero padaryta linkui organizacijos labo. Waterburiečiai užsitarnauja pagarbą už gražų prisirengimą prie Seimo.

"Sandaros" redaktorium sekantiems metams išrinktas dabar esantis Kastantas Norkus, o sekretorium - administratorium išrinktas M. J. Damijonaitis.

Komisijų sąstatas ir Seimo nutarimai tilps protokole.

Balsas iš Kaukazo.

KAUKAZE YRA DAUG LIETUVIŲ.

Pirmas Kaukazo lietuvių laiškas pasiekė Ameriką. Mokytojas Prielgauskas, dirbantis Lietuvos atstovybės raštinėje Užkaukazyje, prisiuntė "Sandaros" redakcijai laišką, kuriame surandame daug įdomių žinių ir dalį čia paskelbiame. Laiške prašomas atsiliepti jo brolis Jonas ir sesuo Valerija gyvenanti Bradley, Ill.

Dalis laiško skamba:

Apie Lietuvos tarptautinį padėjimą mes čia Užkaukazyje, Tiflize nieko nežinome ir esame atskirti nuo viso pasaulio. Tas susisiekimo apsunkinimas mus daugiausiai ir spaudžia. Vienintėlis musų šaltinis - tai radiotelegramos ir tai taip retai ką galima išgirsti, abejojant apie teisingumą tų gaunamų žinių. Gal galėtumet atsiųsti Amerikos laikraščių. Kelias atsiuntimui, tai mano supratimu per Amerikos Konsulatą Tiflise, Gruzijoje.

Kol kas gyvenu labai gerai ir laimingai kadangi išlikau iš šio prakeikto karo, nors biskį ir prisėjo nukentėti nuo nunoudijimo pavojingosiomis dujėmis.

Dabar tarnauju pas Lietuvos Atstovą Užkaukazyje prie Respublikų Gruzijos, Armenijos ir Azerbaidžano. Mano tarnystė nelabai sunki: esu Raštinės Vedėju, išpradžios buvo sunku dėlei stokos žinių prie tokio darbo, bet dabar jau pripratau ir visai gerai. Čia pas mus Lietuvos pavaldinių yra Tiflise apie 400-500, o Bakuose apie 600-800. Lietuvos Atstovu čia yra paskirtas Pranas Dailida, gimnazijos mokytojas, ir Bakuose Vincas Mickevičius konsuliu žinomas musų rašytojas. (Vincas Krevė. — **Red.**)

Esu išsiilgęs labai tėvynės ir norėčiau kaip nors greičiau grįžti, bet viena nelaimė, kad dėlei sunkio medžiaginio padėjimo negaliu to pasiekti. Dabar, kad pasiekti Lietuvą reikia turėti nemažiau kaip 10,000 rub., o prie dabartinių šiame krašte gyvenimo aplinkybių aš jokiu budu negaliu tiek pinigų susidėti todel ir priseis pasilikti čia neapribuotam laikui.

Ekonominis gyvenimas tai šioks: algos gaunu 1350 rub į mėnesį, duonos juodos svaras 5 rub., sviesto svaras 60 rub., baltos duonos svaras 10 rub., batai vidutiniai 1500 rub., biski geresni 2000 rub. ir brangiau, taip, kad aš sulyg savo algos vargiai galiu išsimaitinti, nekalbant jau apie tolimesnį mokslo ėjimą, nors labai norėčiau.

Adresas:

Tifliss, Amerikanski Konsul. Veljaminski Street, Nr. 15, Prielgauskui, Kyročna g-vė Nr. 45, butas 8.

28 rugsėjo, 1919 m. Tifliss mieste.

Bermonto Svajonės.

Bermontas jau pradėjo vykdinti monarkininkų planus ne žodžiais, bet darbais. Apsiskelbęs vokiečių - rusų kariuomenės vadu — griebės kovos su latviais. Pačias geriausias kariuomenės dalis siuntė į Rygą, kad kaip jis manė, vienu kirčiu sumuštų latvius ir tuo galutinai su jais pabaigtų. Nugalėjęs latvius pagriobsiąs lietuvius, ėstus ir jų kraštus paskelbsiąs didžiųjų Rusų provincijas.

Latvių kariuomenė mokėjo atremti jo užpuolimus, net gerokai atstumti. Bermontas ir jo kariuomenė pamatė, kad sunku kariauti su vienais latviais, o kas bus, jei pradės mušti lietuviai ir ėstai? Tuo labiau, kad tarp karininkų ir taip kareivių kyla Bermontu nepasitikėjimo. Judeničas įsakė jam eit į Narvos frontą, bet jis nepaklausė. Tuomet Judeničas išleido atsišaukimą į vokiečių ir rusų kariuomenę, kuris kareivius ir karininkus kvietė mesti Bermonto eiles ir eit į jo kariuomenę, o patį Bermontą nušaukė tėvynės išdaviku. Atsišaukimu kariuomenė pasijuto suklaidinta. Nežino, kas ištikro yra jų vadas.

Rusų vokiečių kariuomenei truksta energijos kariauti su latviais. Neturi jie pasiryžimo, pasišventimo, — nepasiaukuoja, kaip latviai. Latvių tikslas — išvaryti savo tėvynės priešus, už ką jie garbingai guldo galvas. O rusų ir vokiečių gaujos, kurios neturi drausmės, ar jiems yra prakilnas tikslas kariauti, už kurį galėtų save aukuoti? Nėra to pas juos! Jie paprasti avanturininkai, kurie eina kautis tik del pinigų. Jei jie galėtų — eitų padėti bolševikams. Ir ne nuostabu, kad tarp vokiečių susidarė dvi srovės: viena keliaut į Vokiečius antra liktis. Žinoma, jos negali tarp savęs sugyventi.

Ne vien eina ginčai tarp karininkų, kareivių, bet ir tarp jų vadų. Eberhordt'as, Golco papėdinis, kaip matoma, nori vokiečius evakuoti, Bermontas — nukariauti Baltijos valstybes, Judeničas — kolčakininkus nutraukti į Narvos bolševikų frontą (Atsišauk. į rusų vokiečių kar.).

Kad neskelbtų Lietuva karo, kol Bermontas visas kolč-kų jėgas įtempęs latvių fronte, visaip prie jos meilinasi. Jis net sako, kad nori gyventi su lietuvių valdžia santaikoje, kad jam ir Lietuvai bendri priešininkai—bolševikai. Tik, girdi, jam nesuprantama, kodel lietuviai telkia savo kariuomenę ties jo kariuomene.

Bermontas nusiuntė taip pat lenkų vyriausybei žodį, kad jis lenkų vyriausybę pripažįstąs ir nenoris su ja kariauti.

Matydamas savo kariuomenės silpnumus ir kad nepasinaudotų jais lietuvių kariuomenė — jis visais diplomatiniais budais mano nutraukt kovą. Žinoma, dar kartą nusiuntęs lenkams gerą žodį — pradėtų mušti lietuvius. "L."

Prusų Lietuviai Rupinasi Lietuviais Moksleiviais.

"Prusų Balsas" 154 Nr. pajudino svarbų reikalą — butent įsteigti, stipendijas nukentėjusiems šiaulių mokiniams. Kiekvienas lietuvis arba vokietis, išgirdęs apie negirdėtus šiauliuose darbsu, su linksma širdimi aukuotų stipendijai. Parodytum visam pasauliui, kad lietuviai gerai įvertina tokius barbariškus atsitikimus, ir reikalui esant, gali prisidėti prie šelpimo darbo.

"Balsas" mano, kad šį dalyką pasimtų vykinti "Prusų lietuvių susivienyjimo draugija, susitarus su Didž. Lietuvos lietuviais.

A.L.T.S. Reikalai.

DETROIT, MICH.
Iš Sandariečių Veikimo. — Laisvės Savaitėje LNF. Suaukauta $322,25.

Lapkr. 16 ALTS. 29 kp. laikė savo susirinkimą, kur visi nariai, kaipo vienos šeimynos nariai aptarė Lietuvos ir musų partijos reikalus, pagamino įnešimus Seimui ir nubėjo $10.00 Sandaros mortgičių bombardavimui.

Sandaros kuopa daro pastangas susižinot su kitų kolonijų sandariečiais ir parengti prakalbų maršrutą.

Ten pat atsibuvo LNF. skyriaus mitingas. Pasirodo, kad laike Liet. Liuosybės Savaitės šis skyrius surinko $322.25. "Komunistai" savo lapeliais grąsina žmonės nuo Lietuvos gelbėjimo, bet rimti žmonės jų nepaiso.

A. T. Kareivis.

LOWELL, MASS.
Sandariečių Tarpe.

Čia žmonės kas-kart daugiau skaito "Sandarą" ir džiaugiasi jos turiniu. Štai lapkr. 15, laike rodymo pareikslų iš Lietuvos tapo išpirkta kelesdešimts "Sandaros' kopijų, — net pritrukome. Paveikslų vakarą gerame teatre surengė sandariečiai. Rodė "Kaunas Motion Picture Co."

Musų sandariečiai darbuojasi kiek išgalėdami. Mes manome, kad šio 1919 m. Sandaros Partijos Seimo nutarimus sandariečiai geriau pildys ir greta kulturiniai - politinio veikimo daugiau rupinsis Partijos ir jos organo sustiprinimu.

K. Kinderavičius.

BALTIMORE, MD.
D.L.K.K. Drg., C.K. Skyrius ir ALTS. Kuopos Veikimas.

Lapkričio 16 d. buvo laikytas D.L.K. Keistučio draugijos susirinkims. Apkalbėjus draugijos reikalus ir išklausius raportą delegato iš C.K. skyriaus, — iš ko pasirodo, kad C.K. skyrius visai nieko neveikia, nes draugijų pasiuntiniai visai nesilanko į C. K. skyriaus susirinkimus — nutarta C.K. skyrius likviduoti. Potam buvo pakeltas klausimas, kur dės tuos pinigus, $200.00, kurie yra surinkti C.K. varde. Tame klausime buvo kilę diskusijos: trys ypatos griežtai stovėjo už tai, kad tuos pinigus pavesti vietinei Tarybai kuri siųs visas surinktas aukas tiesiog į Lietuvą, o kiti nurodinėjo, kad tie turi buti pasiųsti į C. K., nes jie yra surinkti C.K. varde ir už kuriuos C.K. yra įdavęs stampas.

Na ir čia tie kurie stovėjo už pasiuntimą į C. Komitetą, nuo vieno tautininko gavo išgirsti, kad jie eina prieš Lietuvos valdžią ir jai nepasitiki, jogei nenori pavesti C.K. pinigus vietinei Tarybai, kuri siųsianti tiesiog Lietuvos valdžiai.

Nors čia buvo atsakyta, kad aukas kurias surinks vietinė Taryba gali siųsti tesiog Lietuvos valdžiai, bet neturi kesintis ant tų aukų, kurias surinko C.K. varde, o vienok vienas žmogelis, kuris myli save vadintis bepartyvišku, išdrįso primesti tiem žmonėm, kurie stovi už pasiuntimą į C.K., kad jie varžosi už pinigus, užmiršdamas, kad jis pats varžosi ir nori pavesti Tarybai kuri buvo dar negimus, kada C.K. vietinis skyrius surinko tas aukas.

Vienok, kaip visur taip ir čia teisybė ima viršų. Po diskusijų likosi nubalsuoti pasiųsti į C.K.

Buvo atėję delegatai nuo ALTS. 5-tos kuopos ir uškvietė D. L.K.K. dr-ją, kad prisidėtų prie įkurimo ir užlaikymo vakarinės vaikų mokyklos kur bus -mokinama lietuviškai skaityti ir rašyti.

Nors čia buvo kilę negeistinų diskusijų, bet ant galo buvo prieita prie dalyko ir likosi išrinkti du delegatai, kurie su kitų draugijų delegatais sudarys planą ir apspręs, kiek kokios mokyklos užlaikymas apseis ir sekančiame draugijos susirinkime išduos dr-jai raportą, o paskui draugija nuspręs prisidėt, ar ne.

P. Jaras.

WILKES BARRE, PA.
Gyvas Reikalas. Žodis Sandariečiams ir šiaip Geros Valios Lietuviams.

Pasiimi laikraštį į rankas ir skaitai žinutes iš įvairių lietuvių kolonijų po Sivienytas Valstijas. Jose randi kad to ir to miesto lietuviai surengė koncertą, atidarė ten ir ten Sandaros kuopos vakarinę mokyklą ir ją lanko didelis skaičius besimokinančių musų brolių lietuvių visokio amžiaus.

Malonu girdėti tokias žiniasžinutes matant lietuvių pirminžangą ne juokais. Tečiaus pas mus, broliai Wilkesbariečiai yra kitai: neturime nė chorų, kurie rengtų koncertus ir mes galėtume pasiklausyti ir pasigėrėti tų mųs gražių dainų - dainelių apie darželius su jų gėlėmis, ir visais musų gyvenimo vargais, kuriuos ir mes patys taip gerai žinome ir pergyvenome. Juk pas mus jaunimo randasi, tik jį reikia lavinti, o ypač kuomet čia netoli randasi geras dainininkas ir chorų vedėjas p. Sodeika.

Mažai iš mųs miesto ir žinučių po laikraščius, — gal iš visų miestų tai mažiausiai žinučių matosi iš mųs miesto. Kodel? O todel, kad mes nors ir esame daug darbo nuveikę, bet toli gražu ne tiek kiek kitų miestų lietuviai yra padarę. Nesakau, kad čia nebuvo nieko veikta. Čia bandyta tverti choras ir tt., bet vis nepasisekė.

Vyrai, prie reikalo. Per vieną iš paskutinių Sandaros 55-tos kuopos susirinkimų užsiminiau kad butų gražu ir naudinga. suorganizuoti lietuvių vakarinę mokyklą, kur butų mokinama, lietuvių gramatikos, aritmetikos ir viso pradinio mokslo; bet tas mažai kam apėjo, tik buvo duota man keli patarimai ir viskas tuom užsibaigė. Bet ar mes pasiliksime ir toliaus, matant lietuvius kitų kolonijų uoliai besidarbuojant? Ir kaip mes broliai busime progresyviški, kad iš mųs kitas ir laikraštį sunkiai tejskaitome, atėjus numetam į kampą, todel kad nesugebiame skaityti.

Todel ant busimojo Sandaros kp. susirinkimo kad apsvarstytume ir stengtumės įstaigti Sandaros vakarinę mokyklą, ir kad visi norintiejie mokintis, o ypač sandariečiai butiniai ją lankytų.

Tai broliai šios dienos gyvas reikale vakarinė Sandaros mokykla, o vėliaus veiksime ką kitą, iš ko bus mums sandariečiams ir visiems lietuviams nauda.

55-tos Sand. kp. narys,
Moksleivis.

NORWOOD, MASS
Musų Aaukos Lietuvai.

Vietos lietuviai, sandariečiai su katalikais sutarė bendrai darbuotis dėlei labo Lietuvos.

Lapkr. 9 d. tam tikslui buvo surengtos prakalbos. Kalbėtojai buvo vietinis klebonas kun. V. Taškunas ir p. A. Ivaškevičius iš So. Bostono. Po prakalbų buvo renkamos auks dėlei parėmimo Lietuvos valdžios.

Aukavusių vardai:

Bal. A. Tumavičius..	$100.00
Andrius Pečiukonis Liberty Bondsą	už $50.00,
Juozas Uždavinis Lib. Bondsą už	$50.00,
J. Pašakarnis 10.00 (pasižadėjo dar $15.00).	

Po $10.00 aukavo: Kun. V. Taškunas, P. Kulėšas, Juoz. Kavaliauskas, K. Aukštuolis, G. Lebednikas, J. Kavaliauskas, M. Januškevičius, J. Pileckas, V. Kašetienė, S. Vasiliauskienė, P. Šašis, M. Tamulionis, J. Kašėta, V. Kudirka žadėjo po $10.00. K. Mačis aukavo $5.00 ir dar pažadėjo $5.00.

Po $5.00 aukavo: J. Uždavinis, B. Kvetkauskas, A. Juzelskis, J. Rožė, V. Grudinskas, J. Dirsa, S. Akstinienė (žadėja), A. Kaliunas, P. Kaliunas, F. Kamonas, A. Večutė, P. Kudirka, J. Karalius, P. Uždavinis, P. Pilenka, A. Sarafinas, L. Palevičia, P. Preibis, (žadėjo) , T. Didzbalis, B. Tankauskas, A. Repšis, A. Marcinkevičia, A. Ivaškevičia, E. Traskienė, M. Šarka, A. Tankunas, A. Šidlauskas, K. Kašėta, T. M. Uždavinis, T. Vilkešaitė, P. Šalavejus, K. Klimavičia, A. Saulėnas, A. Tavaiša, B. Tasaitis, T. Čapiikas, T. Tumavičius, B. Mackevičius, S. Stadalnikas. T. Tanušaitis.

Po $2.00: T. Kurauskas, V. Bakanas, A. Navickas, A. Versiackas.

Po $1.00: T. Saliukas, T. Didika, T. Venckus, F. Nemeikis, L. Blažonis, P. Didika, J. Akulevičia, A. Krušas, S. Zavetas, M. Kuodis, J. Kiablika, K. Spiridavičia, T. Katkevičia, A. Stašaičiutė, A. Barauskas, V. Adomavičiutė F. Vasiliauskas, T. Mačis, O. Kazlauskiutė, O. Smilgienė, T. Šastavickas, A. Kavaliauskas, P. Stupakas, T. Baublis, V. Tazavitas, T. Čyronas, P. Veta, L. Višniauskienė, U. Glebauskienė, Z. Višniauskas, T. Versiackas, Kaz. Kvetkauskas, M. Minkevičius, M. Salbakas, A. Ečus, K. Kreunelis, A. Dirsienė,

Po 50c.: T. Tankevičia, B. Pečiukoniutė, B. Veciutė, S. Smilgiutė.

Išviso šiose prakalbose pinigų suaukauta su smulkiomis aukomis ir pasižadėjimais $640.-34c.

Aukų rinkimui užsibaigus buvo atidaryta mass-mitingas. Iš svarbesnių nutarimų šie: tapo nutarta kviest visus vietos lietuvius biznierius, kad prisidėtų su auka dėlei sušelpimo Lietuvos, taipgi užkviesti visas vietos organizacijas, kad prisidėtų prie rengiamos demonstracijos, kuri įvyks Bostone.

Iš suaukautų pinigų $500.00, tapo pasiųsta Lietuvon lapkr. 10 d. prez. A. Smetonos vardu per Shawmut National Banką. Norwoodiečiai nelaikys pas save pinigų, kaip sudarysime kitus $500.00, tuoj bus pasiųsta vėl Lietuvon.

Sušitvėręs komitetas šelpimui Lietuvos deda visas pastangas, kad Norwoode surinkus $1,500,-00 del musų brolių kovotojų už Lietuvos laisvę.

J. Pašakarnis pirm.
A. J. Navickas, rašt.

BALSAS IŠ KOREJOS.

Gerbiamieji Tautiečiai!

Neatsisakykte patalpinti "Sandaroje" šį mano skelbimą: Apulskis Leopoldas iš Daubarių, Tirkšių parap., Telšių apskr.., mokinęsis "Saulės" kursuose Kaune, ieško tėvų, giminių ir pažįstamų. Adresas: Japan, Gensan (Korea) Russian Consulate, L. Opulsky, (Lietuvos laikraščių prašo atspauzdinti).

Tariu pagarbos žodį,
L. Apulskis.

18-X-19 m.

Visi vidurinės srovės žmonės priklausykite prie Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros.

Siuntimas Maisto Lietuvon.

Karei pertraukus susinešimus su Lietuva, Amerikos lietuviai neturėjo progos šelpti tuos savo giminaičius, kurie pirma iš tos jų pašalpos užsilaikydavo arba pasigelbėdavo. Naturališka, tad kad tokie Amerikiečiai, sužinoję, jog jau galima pasiekti Lietuvą su laiškais, suskubo ieškoti budų tokiai pašalpai savo giminėms teikti Lietuvoje. Ir čia žmonių gereširdingumui išnaudoti atsirado neprašytų ir nekviestų "labo darių", kurie savo kišenių tiktai dabodami, apsimeta labdaringumo darbo skraiste ir pasiulo tarpininkauti tarpe Amerikos ir Lietuvos. Visuose laikraščiuose ir su pagalba pašto, per laiškus, jie pasiskelbė siunčia Lietuvon maistą, drabužius ir tt. Jei tokiu darbu tie tarpininkai ištikrųjų šelpia Lietuvą, tai dar butų pusė bėdos. Bet ne taip yra, kaip žemiau pamatysime.

Pirmučiausia tokį "labdaringą" darbą pradėjo varyti tulos svetimtaučių kompanijos, — jos, tur buti, per neapsižiurėjimą, NET LIETUVIŠKUOSE LAIKRAŠČIUOSE PASKELBĖ, KAD GALI SIŲSTI LIETUVON KĄ TIKTAI PANORĖTUM, IR UŽREIŠKĖ, KAD VISKĄ GABENSIA PER Danzigą, O IŠ TENAI, PO LENKŲ KAREIVIŲ PRIEŽIURA, IŠSIUNTINĖS DĖŽES SU PREKĖMIS PO LIETUVĄ!... Atsirado žmonių, kurie patikėjo, — siuntė. Ir ateina žinių, kad Lietuvoje vienur—kitur žmonės gavo tas dėžes su "PYRAGAIS IŠ AMERIKOS", — ir vietoje tų pyragų dėžės buvo skarmatų, plytgalių, akmenų... Kas iš kraustė, kas padarė tokią nieksišką klastą, — ar suseksi?! Siuntėjų geri norai nuėjo niekais.

Siuntinėjimą daigtų pasekė ir lietuviškos firmos — dvi bendrovi, viena iš Bostono, antrą iš Baltimorė's (šios skyrius yra New Yorke, ant 48 gatvės, vedamas p. Mastauskas), skelbiasi siunčiančios Lietuvon maistą, drabužius ir t. p. Ar jos siunčia, per kokį uostą siunčia (ar per Danzigą, ar per kitur), kiek išsiuntė, ar pristatė siuntėjamskol kas jokių patikėtinų pranešimų nebuvo paskelbta. Vienas tiktai yra aišku, kad jie Lietuvai daro meškos patarnavimą, o geros širdies Amerikiečiams, turintiems savo gimines Lietuvoje ir norintiems juos sušelpti, padaro daug skriaudos. Kad Lietuvai nėra naudos iš tokio siuntinėjimo daigtų, parodo kad ir tas faktas, kad Kaune leidžiamas laikraštis "DARBAS", iš spalių 14 d., 1919 m., šitaip rašė apie tokį "prekybos" budą:

"...štai , iš Amerikos laikraščių sužinome, kad tam tikrų prekybos įstaigų dabar vedama didžiausia agitacija, kad tik kuodaugiau visokių daiktų į Lietuvą išsiųsti. Tos prekybos bendrovės (pv."LITHUANIAN AMERICAN TRADING CO.") samdo laivus, duoda laikraščiams brangiai apmokamus skelbimus ir surinkusios iš žmonių po 10, 20 ir ligi 200 dol. apsiima pristatyti į Lietuvą įvairių "kombinacijų" maisto produktų savo "giminėms". Prisižiurėjus toms kombinacijoms, matyti, kad musų amerikiečiai pasirengę užpilti netik pipirais, adatomis, arbata, kava, ryžiais, muilu, siulais, džiovintu pienu, cukrum, bet ir aptepti "šmulte", apkrauti lašiniais ir apiberti "šebelbonais" ir net MIEŽINEMIS KRUOPOMS. Ko-ko, bet jau miežinių kruopų Lietuvoje tikrai niekam netruksta, ir jų Lietuvoje reikia tiek pat, kiek sėmenų aliejaus.

"Idomu, kad minėtoji prekybos bendrovė savo laikraščių skelbimuose remiasi "Lietuvos valdžios atstovo" kun. J. Laukaičio (jis dabar Amerikoj) žodžiais, kuris buk pasakęs, kad Lietuvoje esą reikia "visko ŠIMTĄ SYKIŲ daugiau," negu turi užsakymų ir gali pristatyti. Kiek tame yra teisybės, rodo jų skelbiamos "kombinacijos" su miežinėmis kruopomis ir panašiais dalykais. Vienok didelės bėdos tame dar nebutų, jeigu amerikiečių gabenamieji arba žadamieji gabenti dalykai perbrangiai nekainuotų. Bet štai paimkim tos "kombinacijos" Nr. 8, už kurią amerikiečiai turi mokėti lygiai 200 dol. Ten yra visi paminėti dalykai pradedant lašiniais ir baigiant pipirais. Paskaičius Kauno kainomis, visa, kas ten surasyta, butų galima gauti už 1.700 markių, o daugiausia reikėtų mokėti apie 2.000 - 2.500 markių. Iš amerikiečių už tai paima 200 dol., kuriuos išmainius į musų arba vokiečių markes susidaro nemažiau 4.000 - 4.200 markių...

"...Už kitą "kombinaciją" (Nr. 3), kur be pipirų ir p. yra ir miežių kruopų 10 sv., amerikiečiai turi mokėti 20 dol., t. y. 400-420 markių, bet Kaune visą tą "kombinaciją" lengvai galima nupirkti už 270 mar. privatinėj prekyboj. Mes NEŽINOME, AR TOJI AMERIKIEČIŲ KOMPANIJA ištikrųjų perka Amerikoje ir veža į Lietuvos sodžių "giminėms" miežines kruopas, lašinius ir muilą, bet žinome, kad jos agentai Lietuvoj tuos pačius dalykus už pusę kainos gali miestuose pirkti, o sodžiui pas amerikiečių gimines dažnai ir dovanai gauti. Teisybė, kaip matyti iš Amerikos anglų laikraščių, valgomųjų produktų kainos Amerikoje dabar, skaitant markėmis, yra beveik tokios pat, kaip Kaune, pav. jautiena po 23-25c. (dabar negalima už tiek gauti. V. K. R.), arba 5 markės svaras (mes gaunam po 4 mk.) Bet čia prisideda atvežimas, ir kitos išlaidos taip pat bendrovės dalininkų ir agentų pelnas. Jeigu dabar imti ne maistą, o kitus dalykus, tai pasirodys, kad Amerikoj perkant taip pat pigiau negali buti. Pav. prieš karę vyriškų rubų vidutinė eilė Amerikoje kainavo apie 25-35 dol. Dabar tokie pat rubai kainuoja 40-45 dol. (arti 55--65 dol. **V. K. R.**), arba, paskaičius markėmis, 700-900 markių. Bet už tiek pinigų ir čia galima neblogiau apsirengti. Teisybė, perkant uzaminėmis kainomis gali nuo 20 % ligi 35% pigiau kainuos. Bet pridėjus parvežimą ir muitą, tie nuošimčiai ne tik vėl prisidės, bet dar ir pasidaugins (yra patirta, kad ligi koks daigtas iš Liepojaus pasiekia Kauno krautuvę, tai jo kaina pakyla 40%)..."

Iš to laikraščio ištraukos aišku, kad Lietuvoje nereikalaujama to, ką tos Bendrovės mano siųstí arba gal ir siunčia. Todel lai musų žmonės apsižiuri, ką daro, lai nekiša savo sunkiai uždirbtų skatikų balon. Daug geriau yra pasiųsti savo neturtingiems giminėms pinigų, — o jie jau ras budus pasigelbėti ir apsipirkti.

Antras dalykas, kurs parodo visišką peržengimą net elementarinės biznio etikos, yra tai kaszin ar tik ne per "BLUFFĄ" išgauto Lietuvos Prezidento A. Smetonos laiško paskelbimas grynai biznio reikalais ir tikslais.

To laiško pasirodymas spaudoje, sąryšyje su biznišku paskelbimu, yra labai keistas. Neperseniai, bus kokios 3 ar 4 savaitės, iš Washingtono paskelbta Lietuvos Prezidento A. Smetonos laiškas, kuriame jis dėkoja Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkui p. Mastauskui už teikiamą Lietuvai pašalpą... Iš laiško turinio aišku suprasti, kad p. Mastauskas pranešė Prezidentui, buk Amerikos Lietuvių pasiųstas Lietuvon laivas sumaistu ir drabužiais, ir laivas pasieksiąs Liepojų pabaigoje lapkričio mėnesio. Kad Amerikos Lietuvių Taryba butų siuntusi tokį laivą dovanų Lietuvai — ne girdėjome nė mes, nė kas kitas nėra girdėjęs. Tuo tarpu gi žinoma, kad tas pats p. Mastauskas yra vedėjas "LithuanianAmerican Trading Co." skyriaus New Yorke, kurs skelbė visokias maisto ir kitokių daigtų kombinacijas siuntimui į Lietuvą (nuo 10 iki 200 dol.) Gal but, kad tasai skyrius siunčia, anot "Darbo," "skrynias su lašiniais ir pipirais," už kuriuos gereširdžiai žmonės mokėjo čia gyvais pinigais ir permokėjo. Taigi, ar negali buti taip, kad p. Mastauskas apie tokį "biznio" siuntimą pranešė Lietuvos Prezidentui, nepasakydamas, jog tai nėra "relief", bet paprastas kompanijos biznis. Prezidentas, manydamas, jog tai yra amerikiečių aukos, ne biznio, bet labdarybės keliu surinktos, prisiuntė padėkos laišką. Ir TAS LAIŠKAS TOS PAČIOS TRADING CORPORATION PANAUDOTAS YRA JOS SKELBIAMUOSE, KAD DAUGIAU SURINKUS SKRYNIŲ SU NEREIKALINGAIS LIETUVOJE LAŠINIAIS, KRUOPOMIS IR PIPIRAIS! Ir tai daro korporacija, kuri skelbimuose sako, kad ji negeidžia sau jokio pelno, o jau drauge su tuo skelbia, buk išmokanti 8% dividendo, — ir kadangi visas ikišiol jos atliktas biznis buvo tiktai siuntinėjimas daigtų Lietuvon, tad — spręskite patįs!

Ištikrųjų, panaudojimas tokioje formoje Lietuvos Prezidento laiško yra tiesiog nachališkas pasielgimas, peržiangias papraščiausį mandagumą biznyje. Ar ir tokį negarbingą darbą, atliktą su tikslu "pasibiaiavoti", Amerikos Lietuviai gali toleruoti?

V. K. Račkauskas.

Wilkes Barre, Pa. ALTS. 55 kp. susirinkimas įvyks Jurgio Vaišnio Salėje, 326 Hazle St., gruodžio 3 d., 7 v. v. Bus delegato rporto išklausymas, kuopos valdybos rnkimas ir kiti reikalai. Kviečiami ir norintieji prisirašyti.

J. Mickevičius, sekr.

Tamaqua, Pa. ALTS. 47 kp. susirinkimas įvyks seredoje, gruodžio 3 d., 7 v. v., P. B. Billis Salėje. Visi nariai ateikite ir naujų atsiveskite.

ALTS. 47 kp. Valdyba.

LOWELL, MASS.
Šis — Tas.

Lapkr. 9, ALTS. 49 kp. surengė prakalbas, kuriosna susirinko pilna salė žmonių; kalbėjo gerb K. Norkus; aukų LNF. sudėta virš $70.00. (Aukautojų vardai tilpo pereitame "Sandaros" num.) Taipgi padeklamavo F. Kinderavičius ir V. Dzedulioniutė. Prisirašė keli nariai.

Lapkr. 2, Š. Juozapo Drg. parengė prakalbas p-lei Z. Puišiutei, Bostono universiteto studentei. Prisirašė keli nariai.

Spalio 12, kalbėjo p. A. Ivaškevičius. Surinkta Lietuvai aukų $12.85.

Batsiuvių streikas tęsesi 16 savaičių, ir streikieriai teismą pralaimėjo. Dar manome laikyties, bet sunku laimėti, kadangi darbininkuose nėra tikros vienybės.

Lietuvos šelpimo komitetas renka rubus ir pinigus.

J. J. S.

JUOZAS KAČERGIUS.

Kalinio Užrašai

(Tąsą).

Volteris, išgirdęs "Sietyną", prirodė daugelį neteisingų areštavimų ir bereikalingą kankinimą suimtųjų, iškeldamas į aikštę, kad "Sietynas" tai nebuvo draugija prieš esančią tvarką Maskolijoje ir kad daugelis areštuotų visiškai nepriklausė prie jokio "Sietyno."

Po pasirodymui augščiau minėtų straipsinų dienraštyje **Peterb. Viedomosti**, valdžia truputį sujudo: pradėjo iš valdžios vieni žnairuoti, o kiti stačiai užsipuldinėti ant garsaus Vonsiacko. Mat, vieni manė, jogei pradėtas Vonsiacko darbas yra gana kenksmingas maskolių Lietuvoje, ir reikalavo umai užbaigti dalyką su "Sietynu", o antri, įtikėjo Vonsiacko pranešimams, reikalavo dokumentų prisiųsti, kaip jie yra, nors butų ir neužbaigti, peržiurėjimui ir persitikrinimui.

Taigi 1898 m. pradžioje balandžio posėdyje vidaus dalykų ir justicijos (teismų ir teisių) ministerių priduoti dokumentai tapo perkratyti. Pasirodžius, kad dokumentai byloje "Sietyno" yra labai menki ir tiktai pagal Vonsiacko pranešimus "Sietynas" rodėsi labai baisia ir pavojinga draugija, dėlto Vonsiackui duota suprasti, kad jo darbas yra kenksmingas Maskolijos politikai pakraščiuose valstybės ir paliepta tuojaus užbaigti su "Sietynu."

Bet kadangi Rusijoje įstatymais yra griežtai užginta slaptos draugijos, kad ir nekalčiausio turinio, dėlto valdžia noromsnenoroms, padalinus į keturis skyrius, apkaltintuosus nubaudė.

Iš priežasties siuntinėjimo vyriausybei dokumentų apie "Sietyną" ir bauginančių Vonsiackas pranešimų apie sietyniečius, byla turėjo labai ilgai nusitraukti. Ir pakolei perėjo nuteistųjų popiepos per visas įstaigas, — nusprendimas, kuris įvyko 30 kovo 1899 m. paskelbtas vėliaus, delto kalėjime sėdintiems prisėjo bereikalingai laukti dvi savaiti iki paliuosavimui.

Pirma negu kalbėti apie bausmę, paskirtą sietyniečiams, turiu pasakyti, kad iš prigulėjusių prie "Sietyno" į Vonsiacko rankas pakliuvo vos tiktai keli: Vitkauckas, kareivis Matulaitis, Sirutis, Slavickas ir Kačergis; iš pirmiaus prigulėjusių prie "Sietyno", o paskui išstojusių tapo nubausti: kun. Bulvičius, kuris laike areštavimo da buvo kleriku, Rudvilis ir Česna. Kiti gi nors ir kaltinti už "Sietyną", bet jie prie jokio "Sietyno" neprigulėjo ir dauguma suareštuotų visiškai nei nežinojo, kas tai yra "Sietynas" — ar tai gali buti kokia slapta draugija "Sietynas" Suvalkų gubernijoj.

Rusijoje politiškus nusikaltėlius teisia ministerijoje. Jeigu priseina teisti už politiką ypatas su augštesniu apšietimu, tuomet ministerija turi pranešti apie tai į taip vadinama caro kanceliariją ir, iš ten gavus atsakymą, ima ministeriai svarstyti dalyką. Taip buvo ir su pirma politiška byla Lietuvoje, nes į ją pakliuvo trįs daktarai. Taigi ministeriai gavę atsakymą iš caro kanceliarijos, pagal visus Vonsiacko priduotus dokumentus, padalino sietyniečius keturis skyrius ir taip nubaudė:

a) Pirmą skyrių nubaudė lengviausia. Prie šio skyriaus priskyrė Narijaucką, kuriam nuteisė atsėdėti dvi savaites Pilviškių arešte; Antanavičių, kuris pagal savo noro pasirinko Lenkiją ir tapo išvarytas etapu iš Lietuvos ant metų be policijos priežiuros į Kelcų guberniją; daktarui Stasiui Matulaičiui uždraudė ant trijų metų gyventi Lietuvoje. Jis išvažiavo į Astrachaniaus guberniją ir užėmė valdišką vietą pavietinio daktaro. Bet dėlei didelių karščių turėjo persikelti ant tokios jau vietos į Vologdos guberniją.

b) Antrame skyriuj buvo kn. Arnastauckas ir ukininkas Oliaka, kurie tapo ištremti iš Lietuvos ant dviejų metų be priežiuros policijos. Valdžia jiems daleido pasirinkti sau apsigyvenimo vietą Rusijoje. Juodc apsirinko miestą Smolenską. Duota septynios dienos iki išsikraustymui iš Lietuvos į Smolenską savo lėšomis.

c) Trečią skyrių, į kurį pakliuvo 10 ypatų, nubaudė gana aštriai. Ir taip, Daniliauckas, kun. Bulvičius, Rudvalis, Strimaitis, Slavickas, Sirutis, Luobikis, Lozoraitis, Lietuvnikas ir Lietuvnikė tapo nubausti šešiais mėnesiais Peterburgo kalėjimo "Kresty" pavieniuose kambariuose prie apmokamo darbo, kokį kas galėjo dirbti; o potam juos ištrėmė iš Lietuvos ant dviejų metų, pasirenkant sau apsigyvenimo vietą, išskyrus "Privislinskij ir Sievero-Zapadnyj krai" be aštrios priežiuros policijos. Rudvaliui susirgus prisiė jo bausmę atlikti Kalvarijos kalėjime. Beje, Lietuvnikė ne "Krestuose" sėdėjo, bet taip vadinamam "Litovskij zamok" (lietuviška pilis), nes "Kresty" yra tiktai vyrams kalėjimas. Šio skyriaus nubaustiejie turėjo stačiai, atlikę bausmę, vykt ištrėmiman. Jiems buvo nepavelyta apruptnti naminius reikalus po kalėjumui. Rudvalis iš Kalvarijos kalėjimo tiesiog keliavo į ištrėmimo vietą, miestą Slovutą, Volyniaus gubernijos. Į Slovutą nuvyko ir Sirutis, kuris nepoilgam persikėlė į dvarą už užveizdą. Daniliauckas nukeliavo pas Kriaučiuną į Revelį. Lozoraitis, nuvykęs į Smolenską pas savo pažįstamus, apsigyveno arti Smolensko pas tulą dvarponį Pozniaką. Strimaitis, Slavickas, Luobikis ir Lietuvnikai išvažiavo iš Peterburgo į Žitomirių, Volyniaus gubernijos, kur visą ištrėmimo laiką išbuvo. Kun. Bulvičius buvo apsirinkęs už ištrėmimo vietą Odessą. Bet per dvasiškijos užtarimą gavo Sibire vietą kapeliono prie kariuomenės; taigi Bulvičius Odessoj tik trumpai pabuvojo.

d) Ketvirtą skyrių nubaudė labai aštriai. Prie šio skyriaus priskyrė daktarą Matulaitį, daktarą Bagdanavičių, studentą Matulaitį, kareivį Matulaitį, Vitkaucką, Kačergį, Česną ir Kriaučiuną. Visus nubaudė trimis metais ištrėmimo į Viatkos guberniją, išskyrus Kriaučiuną, kurį ištrėmė į Revelį. Visiems kelionė į ištrėmimą buvo savo lėšomis ir da ištrėmime ant visų uždėjo viešą, aštrią priežiurą policijos. Viatkos gub. gubernatorius visus atkeliavusius išsiuntinėjo po pavietinius miestus: studentą Matulaitį ir daktarą Matulaitį išsiuntė į Kotelničių. Daktaras Matulaitis, belankydamas ligonius, užsikrėtė vidurių uždegimu ir pasimirė 1901 m. Kotelničiuje. Kareivį Matulaitį išsiuntė į Glazovą, apgyventą votiakų; Kačergį—į Malmiežį; Vitkaucką — į Uržumą ir Česną su daktaru Bagdanavičium —į Nolinską. Bet daktaras Bagdanavičius nepaklausė valdžios ir nevyko ištrėmiman, o išsirupinęs kauciją 200 rublių, prasišalino į užsienį. Daktaras Bagdanavičius pragyveno užsienyje iki 1905 m. ir, tiktai įvykus amnistijai Maskolijoje 17 spalio 1905 metų, jis galėjo atgal sugrįžti į Lietuvą.

Iš vienos pusė, atidengimas "Sietyno" padarė nemažą triukšmą tarp Rusijos valdžios; o iš antros pusės, persekiojimas nekaltų žmonių pridavė daug energijos Lietuvos veikėjams.

Užsipuolimas Vonsiacko ant "Sietyno" tarp lietuvių Suvalkų gubernijoje sukėlė daug didesnį ir smarkesnį bruzdėjimą. Potam pasklido tarp kaimiečių labai plačiai socialistiško turinio knygutės: "Genių Dėdė", "Klumpių Jonas", Kas yra, o kas bus", ir lietuviški laikraščiai pradėjo aštriau kritikuoti maskolų valdžią ir politiką, o taipgi skaitlingiau ateiti per sieną.

Tiesa! "Sietynas" Vonsiacko laikuose jau baigė savo dienas ir pradėjo gesti; bet nuo persekiojimo atgijo išnaujo ir nukrypo pusėn socializmo. Tarp sietyniečių prigijo skelbiama socializmo idėja ir greitai ji platinosi tarp kaimo žmonių.

(Toliau bus).

Laiškai iš Lietuvos.

Jurgiui Vaišniui, Wilkes Barre, Pa., jo brolis rašo:

Aš gyvenu Mariampalėje, dirbu pas ukininkus prie namų statymo. Duonos ir šutintų bulvių dar pavalgau, lašinių gaunu kaip-kada, o alučio tai nėra. "Šampano" tai namie pasidarome. Kas tik turi rugių tai ir daro "šampaną", bet valdžia labai draudžia.

Ačiu už laišką. Musų namiškiai sveiki visi. Lietuvos laisvė sunkiame padėjime, kadangi lenkai, rusai ir vokiečiai nori mus pavergti. Daug lietuvių pastojo į savo armiją, rasi ir apsigynsime nuo užpuolikų.

Aš jau apsivedžiau. Gaila, kad Jųs neł uvote vestuvėse, bet gal vėliau pasimatysime, kuomet Lietuva bus tikrai laisva.

Jonas ir Magdelena **Vaišniai.**
Mariampolė,
X-1-19 m.

Kinderavičiui, Lowell, Mass., rašo brolis iš Paparčių kaimo, Žaslių v., Kaišedorių apskr.:

Keturis metus kankinaus rusų armijoje. Iš ten patekau vokiečiams, kur per 10 mėnesių sunkiai dirbau ir negavau mokesties. Rusai taipgi neužmokėjo. Dabar esiu namie ir labai džiaugiuosi, kad turime laisvę. Ačių, kad siunčiate laiškus ir laikraščius. Musų namai sudeginti, dabar susistatome. Brolis Pranas miręs.

Susipirkau grudų sėkloms, — viskas baisiai brangu. Žinau, kad ir Jųs esate neturtingi, vienok kaip elgėta maldauju pagelbos: pas mus pasakoja, kad už 100 doliarių galima gauti 1000 rublių, prisiųskite!

M. Dzedulionis, Gurskienė ir jos žentas Antanas mirė. Adomas Čėkanauskas, Pr. Gumbrevičia ir Vincas Šakas su pačia mirė. A. Kavaliauskas apsivedė su Paliuse. Praną vokiečiai paėmė į abazą. Jis važiuodamas apvirto. Už tai jį vokiečiai taip sumušė, kad jis mirė.

Mes pasistatėme naują bažnyčią. Kuomet atėjo lenkų legionieriai, tat nužudė kunigą ir jo gaspadinę papjovė ir įmetė į upę. Daugybę niekšyščių lenkai papildė.

Stasys Kinderavičius.

"Sandaros" redatoriaus brolis, 10 metų amžiaus, rašo:

Karas labai sutrugdė mokslą. Kalvarijos gimnazijoje laikiau į antrą klesą, bet suklupau ant gamtažinystės ir priėmė tik į pimą klesą. Reikia nusipirkt knygas: viena kainuoja 6 auksinai, kita 9 auks. 50 skatikų, o su tais pinigias tai čysta bėda, nors imk ir pertrauk mokslą. Kuomet dar daugiau reikės tai visai blogai bus, bet ką padarysi, jau mes vargti pripratę...

Musų gimnazijoje mokytojauja 3 mokytojai: Čepulis iš Seinų, p-lė Ona Žilinskaitė ir kunigas Jurgaitis.

Pavasarį namie visi supuolę sulyginome tranšejas ir padarėme daržėlį, tat momytė prisėjo vsokių gėlių.

Pasudonės Radzevičiai turi daug obuolių, ir mes parsivežėme, Valgėme, kiek tik lindo, o kitus mamytė ant žiemos sudžiovino tat bus dar gardžiau. Na, Kastantinai, ar pas tave ten Amerikoje yra obuolių ir grušių? Manau kad yra. Gavieniškės sodo vietoje padaryta tranšejos. Ten yra kapas: guli-ilsisi Rusijos kareivis, kurį pradžioje karės nušovė vokiečiai.

Kartais su Juliuku einame į Šešupę žuvauti, na ir kartais gerokai prisižuvaujame.

Rašyk, brolau, kas labo pas tave.

Tavo brolis **Bronius.**
Santaka, Suv. rėd.
X-12-19 m.

"Sandaros" Redakcijai vienas Lietuvos kareivis iš Mariampolės rašo:

Mariampolėje yra įsteigta valgykla del biednų, siratų ir senelių. Tik bėda, kad nėra geros priežiuros ir pavargėliai labai blogai maitinami. Atsiųsti iš Amerikos produktai patenka į valdininkų arba žydelių rankas, o pavargėliai tik atmatomis maitinami.

Ponia Krasauskienė beglobodama Raudonojo Kryžiaus įstaigas jas taip nuglobojo, kad galiop mes kareiviai ją areštavome. Kuomet vedėm kalėjiman gatvėje tris kartus iš gėdos apmirė. Dabar ji gyvena savo namuose, (mat nusidavė sumišušio proto) ir mes kareiviai ją saugojome. Pirmiaus ji niekino kiekvieną, vargšą, jeigu jis jai rankos nepabučiuodavo, bet dabar su ja apsidirbome. Kuomet ji buvo apmirus iš gėdos, tat kareiviai sakė: "Poniute, mes tau pabučiuosime į rankutę, tik tu pasikelk."

Amerikos lietuviai siųsdami aukas privalote duot nurodymus del jų sunaudojimo.
Mariampolė,
IX-24-19 m.

GYVAS REIKALAS.

Kiek laiko atgal, rašiau "Sandaroje" po šiuom pačiu antgalviu apie lietuvių, suaugusiems, vakarines mokyklėles. Man, kaipo individualiai, atrodė gana svarbiu klausimu, bet musų visuomenei — ne. Tam yra priežastis: laiko stoka; tai vieni vienais dalykais visuomeniškais užsiėmę, tai kitokiais, o daugiausia praleidžia laiko veltui — saliunuose, prie bolių, tai susiėję kaimynai prie kazyrių.

Dabargi, šalis sausa! Senesnieji užsiėmimų plenai suiro. Todel, nors šį sykį išnaudokime progą del savo naudos. Užimtas laikas pirmesniais laikais lai nebuna eikvojamas ant niekų. Čia reikia apsižiurėti pačiam save, anot gerb. K. Šliupo išsitarimo: "kas per nauda užsidėti penkdolerinę kepurę ant savo penkcentinės galvos." Ir tiesa. Parvažiuosime Lietuvon, apsirėdę gražiai, laikrodžiuoti, žieduoti, ant ko prekiuos iki šimto dolerių, o mes netik ką "penkcentinę" galvą turėsime, bet ir visas penkių centų nevertas. Busime šiaudų kulys papuoštas...

Bet, nemanau apie tai šiuom kart kalbėti. Yra kitas gyvas reikalas.

Štai, aplaikau nuo draugo iš Lietuvos laišką kuriame išsireiškia sekančiai:

"Gyvenu čion visai nuošaliai — jokiose organizacijose nedalyvauju, bet rodosi savo užduotį atlieku — skaitydamas ir aiškindamas žmonėms jųjų priedermes. Gaila, mano knygas vokiečiai sudegino, o čion truksta įvairios literaturos. Nusipirkti brangu, o ir pinigų stoka taipgi ir literaturos stoka. O gal kokį laikraštį atsiųstum, už ką bučia dėkingas. Žingeidu kaip ten pas jumis yra"...

Ištrauka tik iš vieno laiško iš Lietuyos prisiųsto ir tai apsišvietusio vyro ir Amerikoje buvusio, kuris turi kitokį supratimą apie apšvietą, laikraščių skaitymą, negu paprastas kaimietis, žiauriosios karės nukankintas. Tokių laiškų ateina iš Lietuvos daugybės. Kiti nemini apie literaturą, nes mintis galvon apie tai neateina. Daugiausia tiems žmonėms rupi susižinot su giminėmis, pranešt apie savo vargus, kančias, kurias turėjo perkęst karės laike, tai apie artymų giminių myrius, tai kitoki dalykai užima mintis rašant Amerikon laišką, o apie literaturą nėra kada nei pamislyt, nes nėra nei kaip mislyt.

Musų amerikiečių yra už pareigą ir čionai pasiskubint su pagelbą suteikiant dvąsišką peną. Literaturos Lietuvoje pirm karės buvo stoka, o dabar visiškai badas — vokiečiai ir rusai sunaikino.

Mes galime visai lengvai pagelbėti nors daliniai ir trumpu laiku pavieniai, užrašydami laikraščių pagal savo numanymą, kokie geriau tiktų žmonėms ir kokie butų naudingesni Lietuvai, kaipo šaliai savistoviai esančiai.

Pavieniui darbas ne yra tokis našus, naudingas, kaipo socialis. Bet imkime, kad ir Tėvynės Mylėtojų Draugiją. Kuomet caro valdžia draudė, persekiojo lietuvius, tada ir pati TMD. slapta siuntė ir platino literaturą Lietuvoje, bet dabar labai silpnai tame klausime veikia arba ir nieko neveikia.

TMD. turi užtektinai literaturos išdalinimui Lietuvos žmonėsms šiame kritiškame jų stovyje.

Nevien TMD. turi kitaip pažvelgti į šį klausimą, bet ir musų įvairių draugijų bei kuopų nariai. Kiek Amerikoje yra įsisteigę knygynų įvairios draugijos bei kuopos, tai sunku pasakyti, — žinoma kad daug. Klausimas, ar nariai naudojasi tais savo knygynais arba knygomis. Lengvas atsakas seka — ne! Kodel? Todel, kad kaip augščiau minėjau, visoki reikalingi ir bereikalingi užsiėmimai netik ką sunaikina laiką, bet ir atitraukia, atpratina nuo skaitymo. Ar tai gražu amerikonui šviestis. Džiaugiasi bile tik Amerikoje, o čia ir nesišviečiant apsišviečia visokiais budais. Gi iš Lietuvos nepribuvo, kurie norėtų šviestis ir pasinaudoti knygynu. Tad kokią svarbą užima musų šių dienų knygynai? Jokios! Brangiau turi mokėti už svetainę randas, nes turi šėpą su knygomis, žmonėms daugiau darbo, kas pusmetis ar metas valdybai mainantis, peržiurėti, suskaityti knygas, o kiek nuplėšia jas bedėstinėdami iš vienos lentynos kiton, o kiek pilnų bakterijų dulkių prigeria, nes kitas nesupranta, kad nuo tų dulkių apserga ir turi eiti pas daktarą. Tai va, ką musų knygynai šiandien atlieka.

Kodel-gi musų draugijos to klausimo nepakelia, plačiai neišdiskusuoja ir atradę kaip dalykai tikrai stovi nepasielgia?!

Atminkime, kad Amerikos lietuviai nesidaugins, bet priešingai, mažinsis. Kad pirmiau iš šimto narių imdavo knygas trįs, penki, tai dabar arba vėliau nei vienas. Ir kam tą vargą nešti su savo knygynais, kuomet jie Lietuvoje netik pageidaujami, bet butinai reikalingi: kai duona, vanduo, taip ir dvasiškas penas.

Nebeto. Kurių knygynai atlošia savo rolę šiomis dienomis čia Amerikoje, tad apie tokius nėra nei kalbos, bet apie tokius, kurie dulkėse pelija, kandys ėda, tokiuos reikia į vietą padėti, kur jie neštų naudą pilnoje to žodžio prasmėje. Todel, tokie visi knygynai turėtų pereiti Lietuvos žmonių, musų brolių savastin, kurie negavo progos apsišviesti ir buvo spaudžiami, persekiojami už lietuviškų knygų skaitymą caro valdžios.

Aukaudami pinigais Lietuvos žmonėms, ar pavieniu užrašydami vieną kitą laikraštį, ar pasiųsdami kokią knygą mažiau galima nuveikti, negu susidėję į kruvą. Kur vienybė, ten galybė.

Neužmirškime ir dvasišku penu sušelpti musų nualintus brolius. Tai yra šios dienos klausimas ir gyvas reikalas.

Lietuvis.

"SANDARA"
(Buvusi "Ateitis)
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS ORGANAS
metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"
The Organ of the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
Editor
KASTANTAS NORKUS
Business Manager
JONAS KERDIEJUS
Yearly Subscribtion:
In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.50
Kreipiantės rašykite:
"Sandara"
566 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

SEIMUI PRAĖJUS.

Sandaros Partijos Seimas apreiškė tą dvąsią kokios šiandieniniame momente Lietuva iš mųs reikalauja. Seime buvo ginčų ir diskusijų, vienok delegatų visame vadovautasi Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros principais, turėta omenyje Lietuvos likimas ir del to Seimo pasekmėmis galima pasididžiuoti.

Praėjus šiam Seimui, kuriame Sandaros priešai tikėjosi išvysti sandariečių skilimą, sandariečiai privalo jausties stipryus, galingi ir uolųs savo pricipų pildytojai. Ne vien jausties, bet ir dirbt privalo su nauja energija, remianties visame ALT. Sandaros principais. Visos kuopos per savo atstovus arba įnešimais tokias mintis reiškė.

Seime padaryta daugybė svarbių nutarimų, kuriuos skaitytojai ras sekančiame "Sandaros" numeryje —Seimo protokole.

Išrinkta Sandaros komisijos iš pavyzdingų tėvynainių, sutvarkyta ALT. Tarybos sąstatas ir nuo šio laiko AL. Tautinės Tarybos nariai negalės but ne sandariečiai. Padaryta gera kontrolė ant LNF. ir ALTT.

Pernai Sandaros Seimas atstovavo tik šimtus sandariečių, gi šymet atstovavo tukstančius sandariečių.

Reikia tikėti, kad ateinantis 1920 metų Sandaros Partijos Seimas atstovaus desėtkus tukstančių sandariečių, tik, broliai sandariečiai, apsišarvuokime tėvynės meile ir pasišventimu, o musų darbų rezultatais galėsime pasidžiaugti, musų eilės padidės ir musų sunkųs bet prakilnųs darbaikulturiniai - politinėje dirvoje palengvės.

Klausykime savo sąžinės balso, vaduokimės Am. Lietuvių Tautinės Sandaros principais ir dirbkime kulturiniai - politinį darbą lietuvių liaudies labui, o musų darbai parodys savo įtekmę visuomenėje ir bus pažymėti Amerikos lietuvių istorijoje.

Apžvalga.

Vokiečių - Balševikų "Prekyba".

Kauniškis "Darbas" rašo, kad spalio 9 d. vokiečių steigiamajame Seime atstovas Cohn pranešė apie tai, kaip Berlyne po valdžios akių buvo organizuojama rusų kolčakininkai dabar jau paiškėjusiems "žygiams" Kurše ir Lietuvoje. Bet pasirodo, kad vokiečiai derasi arba prekybą veda ne su vienais kolčakininkais. Štai šiomis dienomis musų kareiviai Abelių srityje pagavo vokiečių aeroplaną, kuris "prekybos" tikslais lėkęs iš Berlyno į... Moskvą Aeroplane lėkė vokiečių ir rusų bolševikų. Aeroplanas visai naujas — jis atgabentas į Kauną.

Žemdirbys — Ideališkas Vardas.

Buvo laikas, kuomet Lietuvoje žemdirbiai buvo statomi ant žemiausio laipsnio, visoki šunlupiai iš žemdirbių tyčiojosi, bet dabar dalykai atsimainė.

"Sandara" gavo iš Lietuvos pirmą numerį "Žemdirbių Balso". Tas "Ž. B." vadinamas politinės ir ekonominės žemdirbių sąjungos organu. Savo editoriale tarp kit-ko sako:

"Lietuvoje negali buti kitos politikos kaip tik ta, kuri žemdirbių reikalais remtusi. Tie reikalai nėra vien politiniai-ekonominio, bet taip pat ir dvasinio pobudžio... Trys pamatiniai dalykai riša visus žemdirbius į kruvą, tai yra: ekonomiai-politiniai, tautiniai ir tikybiniai. Juos mes rupinsimės rišti ir tinkamai nušviesti."

Iš "Lietuvos Ukininko" mes sužinome kas ta "žemdirbių Sąjunga." "L. U." No. 24-me apie tai rašo:

"Žemdirbių Sąjungą" organizuoja dvarininkas A. Žilinskis, šimtamargis ukininkas Kavaliauskas ir kiti stambieji žemvaldžiai. Žodžiu, tai dvarininkėlių ir šimtamargių sąjunga. Jų ekonominiai ir politiniai reikalai vienodi — tiek vienodi, kad net tautiniai ir tikibiniai skirtumai nekliudo į vienybę sueiti (nes kaip tik jų tarpe yra daugiausia ne lietuvių ir ne katalikų). Bet smulkesnių žemdirbių — vidutiniai ukininkų ir ypač mažažemiai — su dvarininkais beveik nieko bedro neturi."

Lietuvos liaudis laimi. Laisvos Lietuvos darbininko, Lietuvos sermėgiaus vardu šiandien dengiasi tie, kurie tų sermėgių gėdijosi, kuriuos jie ant šunų mainydavo.

Kova su Kolčakininkais.

Lietuvos laikraščiai rašo, kad spalio 15 d., 1919, ir Lietuvoje prasidėjo smarki kova su kolčakininkais.

Kuršenuose, Linkuvoje ir Biržiuose kolčakininkai jau išvaikyti. Pasvalio ir Joniškėlio srityje su kolčakininkais kovoja Lietuvos Šiaulių sąjungos burys, kuis jau pirmose kovose iš kolčakininkų atėmė 20 arklių, 7 kulkosvaidžius ir daug šiaip karo medžiagos.

Vokiečių ir Rusų kolčakininkų užimtose vetose žmonės visur ginkluojasi ir veržte veržiasi į kovą su jais.

Lenkų ir rusų bolševikų frontuose ramu.

Atnaujinimas Susižinojimo su Lietuva.

Norintieji gauti darbą Lietuvoje Amerikos lietuviai lai susižino su Lietuvos organizacijomis. Šiuom tarpu visiems klausiantiems žinias suteikia Lietuvos Spaudos Biuro vedėjas M. Šalčius (Kaunas, Liet. Spaudos Biuraš), o toliaus bus įsteigtas specialis biuras, kurį ves rodos tas pats M. Šalčius.

"Lietuvos Ukininke" jau telpa Amerikos lietuvių pasiųsti pajieškojimai savųjų. Am. lietuviai, rašykite kuodaugiausia laiškų saviems Lietuvoje, skelkitės Lietuvos laikraščiuose, teiraukitės del darbo ir pragyvenimo sąlygų — atnaujinkitė karės sutraukytus ryšius su Lietuvą.

Amatninkų registravimu Amerikoje užsiima Lietuvos Atstatymo Bendrovė, bet kas ypatiškai nori gauti žinias lai kreipiasi pagal musų nurodymą. Lietuvon, žinoma, pridedant kokį popierinį doliarį išlaidoms.

APIE LIETUVOS VALDŽIĄ.

"Darbo" N. 14 yra išspausdinta Lietuvos Socialistų Liaudininkų Demokratų Partijos Centro Komiteto pareiškimas del naujosios valdžios darbų programos. Ten šitaip skamba:

Lietuvos socialistų liadininkų demokratų partija manydama, jog šalį valdyti ir tvarkyti gali ne kelių žmonių įnoriai, bet pačių krašto gyventojų valia, ir laikydama Lietuvos visuomenę pakankamai esan subrendusią tam pamatiniam demokratybės dėsniui suprasti, nepasitiki, kad p. E. Galvanausko sudarytas ministerių kabinetas galėtų Lietuvos valstybės vidaus gyvenimą tinkamai tvarkyti ir nuima nuo savęs visą atsakomybę už šio kabineto darbų pasekmes.

Tačiaus ministerio pirmininko deklaracija rodo, kad, nežiurint į jo nedemokratinį sąstatą ir naujasis ministerių kabinetas dėlei kovos su Lietuvos priešais nedrįso paminti po kojų Lietuvos visuomenės reikalavimų išsireiškusių šimtais demokracijų visuose Lietuvos kampuose. Ministeris pirmininkas savo kalboje aiškiai pasakė, jog su rusais bolševikais, kurių jau nebėra musų krašte, bus padarytos karo paliaubos, gi su kočakininkais bus vedama ginkluota kovą.

Atsižvelgiant į tai, jog toji kova jau prasidėjo, jog Lietuvą ne tik ką laiko priešininkai apsupę iš visų pusių, bet yra įsiveržę į jos širdį ir vidų — vieni į Vilnių, kiti į Žemaitiją ir į Šiaulius, — Lietuvos socialistų liaudininkų demokratų partija laiko netinkamu daryti ant gyvo Lietuvos kuno tokius bandymus, kaip štai tik ką padarytasis koalicinio kabineto krizis, ir nemano, kad šiame momente butų galima šiokiu ar tokiu budu tuojau siekti naujai sudarytos valdžios permainų ir jos darbą šiokiu ar tokiu budu sunkinti. Priešingai statydami visumet pirmon eilėn valstybės o ne partijos reikalus, ir tikėdami, kad demokratingos Lietuvos visuomenės valia neišvengiama apsireikš artimoj ateityje, mes šią valandą šaukiame visus partijos draugus ir visus Lietuvos piliečius visomis savo pajėgomis ir visa savo širdimi tėvynę ginti ir demokratiniais pagrindais nepirklausomą Lietuvos valstybę statyti." ("L. U.")

MIRĖ HAASE.

Einant į Parlamentą spalio 8 d., 1919, tulas piktadarys pašovė Vokietijos nepriklausomų socialdemokratų lyderį Hugo Haase, kuris nuo to mirė.

Haase buvo Bebelio mokinys ir pasekėjas. Jis savo raštais ir prakalbomis daug kovojo už Vokietijos liaulį ir tik ačių jam Vokietijos nepriklausomi socialdemokratai išauklėjo stiprią savo partiją.

NAUJA LAIVŲ LINIJA ŠVEDIJON.

Laivų kompanija iš San Francisco, Cal. pasiuntė savo atstovą Švedijon, kur bus padaryta planai naujai laivų linijai tarpe Amerikos ir Švedijos. Pradžioje plaukios 10 laivų ir bus po kontrole Suv. Valstijų Laivyno Administracijos.

PARTIJOS SVARBA.

Anuosyk patėmijau "Sandaroje vieno jos bendradarbio abejojimą apie svarbumą partijos. Man tas įpuolė galvon. Pamaniau, kad gal rasis ir daugiau narių, kurie ir-gi abejotų del partijos svarbos, todėlei čia savo nuomonę ir paduodu apgynime partijos reikalingumo.

Prisižiurėkime gyveniman didelių valstybių ir didelių tautų. Pasekime jų gyvenimo taku į praeitį, pasikaskime po likučius, o tenai rasime ženklus nuo seniausių laikų, kad žmonės buvo ne vienodų pažiurų į gyvenimą, kad žmonių tarpe ėjo kova ir kova smarki, už žut-but, dažniausia del skirtumo pažiurų gyveniman. Eidami rasime, kad valstybės visuomet žiurėjo paramos kokios nors dalies žmonių, kurie su pajiega butų ir valdančiojo reikalus apgintų. Valdantysis tų žmonių reikalavimams pasidavė ir vedė valstybės reikalus sulyg jų direkcijos, jeigu patsai nebudavo jų visų vadu. Kuomet tos valstybės išaugo į dideles, ir besiplėtojant ekonominiam gyvenimui žmonių tarpe diferencijacija (pasiskirstymas) pagal luomus ar klesas įvyko, prie valstybės vairo stovėjo taip-gi partija tam tikros, privilegiuotos klesos. Net kuomet prasideda irti senos formos valstybės ir jų vieton statytis naujesnės formos, taip vadinamos demokratinės valstybės (arba kitur konstitucijinės) ir tenai kaip valstybės sudaryme, taip ir vėliau jos vedime stovi kokia nors viena arba kelios partijos. Paimkime kad ir Suv. Valstijas. Čia rasime dvi partijas, kurios veda valstybę; čia rasime daugybę kitų partijų su mažesnėmis pajiegomis, kurios deda pastangas atsiekti tos vietos kurioje šiandien stovi respublikonų arba demokratų partijos.

Bet tai buvo praeityje, gal kas pasakyti. Bet dabartis dar daugiau liudija, jog partijos egzistencija butinai reikalinga. Nerasite šiandien valstybės, kur nebutų partijų vedamos. Nerasite naminių kovų, kurios butų ne partijų vedamos arba, mažiausia, ne partijų įtėkmėje. Štai Lietuvos valstybė tvertis pradėjo ir tuoj partijos ir tuoj kova už valstybės formą užvirė. Tas pats buvo Rusijoje, tas pat Lenkijoje, tas pats Vokietijoje ir taip yra Anglijoje ir visur kitur.

Partijos yra ir jos reikalingos. Jos atlieka dideles pareigas valstybės gyvenime. Kur valstybės vedime nėra partijos persveriančios didžiumą valstybės parlamento, tenai valstybės gyvenimas ne tik gyvesnis, bet taip-gi tokioj valstybėje ne tiek papildoma blogybių, tvarka geresnė, valdininkai disciplinuoti ir tenai žmonių gyvenimas daugiau pakilęs.

Štai, pavyzdin, Francija ir Amerika, sulyginant su mažutėmis tautelėmis, kaip Šveicarija, Švediją negali prilygti nei tokios tvarkos nustatyti, nei tenai tiek valdininkų prasižengimų yra, bet dar tenai kultura augščiau stovi ir žmonės daugiau lygesni padėjime ir, pagalios, palyginamai, nėra taip baisiai vargan įkritusių, nei taip iškilusių.

Gal kas pasakys kad tai sąlygos kitos. Bet kas tas sąlygas sudarė? Ar ne valstybės įstatymus išduodančius įstaigos? Ką turėjo Šveicarija desėtkas kitas metų tam atgal padarius, kad valstybėje didesnę reguliaciją ir teisingus mokesčius įvesti, Amerika dar ir šiandien neturi. Ką Vokietija praktikuoja savo valstybėje suvirš per 40 metų (visuotiną apdraudą), tai Amerikoje tik pradeda sapnuoti. Jeigu lyginsime Angliją su Suv. Vals., tai tenai mes rasime daug naudingesnę tvarką darbo žmonėms, negu čia arba Francijoje. Ir šiandie Anglija daro reformas, kurios vis daugiau paliečia darbo žmonių reikalus, kuomet Amerikoje mano su kareivių pagelbą tvarką padaryti.

Jeigu anos šalys pakilo daugiau, jeigu tenai daugiau darbo žmonės teisių turi, jeigu tenai daugiau teisybės įstatymuose randasi, negu kitose šalyse, tai mes rasime taip tik todel, kad tenai yra galingos tos partijos, kurios kuria šalies pečių (dinamiškasias pajiegas žadina) ir nusistatusias jiegas (statiškasias) priverčia krutėti. Tenai darosi reformos, kur turi pajiegas tie žmonės valdžioje ką naujas reformas daro ir senas prašalina. O tai yra naujasnės, dažnai silpnesnės partijos.

Bet ne tik valstybių gyvenime. Prisižiurėkime draugijų gyvenime. Vienos žuvo kitos tveriasi. Kodel? Kas yra sakoma apie augantį augalą, tai pritaikoma ir prie žmogaus ir prie darbų: kad viskas auga tik lig tam tikro amžiaus, o paskui žusta

Musų gyvenime ir-gi taip. Kas buvo sutverta seniai, pradžioje lietuvių immingrantų atplaukimo, tai iš to maža belikę. Bet jeigu kas yra likę, tai arba jau permainų turėjo, arba jau sustojo dirbę. Prisižiurėkime arčiau tų organizacijų, sakysim, gyvenime, o rasite, kad tenai veda žmonės jau senesnio typo. Štai TMD. organizacija begalo naudinga, bet veikimo nėra. Pereitą seimą TMD., kiek pamenu buvo kovota už tos organizacijos atgaivinimą, bet kur tau. Burelis sentautininkų buvo didžiumoje na ir visus susistatė iš savo tarpo, opozicijos neišleido. O kur šiandien tos organizacijos knygos, kur šiandien jos veikimas? Tiesa, kalba ir kalba daug, bet kalbomis nieko nenuveiksi, o darbo dirbti yra to typo žmonės perdaug nusenę, nepajiegia.

Jeigu prisižiurėsime į Sandaros gyvenimą, tai tą pat rasime. Kova joje ėjo ir eina tarpe dviejų elementų: vieni kovoja už gyvybę, kiti už mirtį ir kas laimės, tas ir atsitiks.

Toliau eikime prie veikimo Tautinės Tarybos ir jos ofisų. Ir tenai žmonės sėdi senos dvąsios (nors tuli jauni metuos) ir jų visi geri norai išeina kaip tik atvyrkščiai, (žinoma čionai nekalbu apie tuos, kurie turi blogus norus). Tuomet darbas prasideda po laikraščius ir jieškojimais šnipų, parsidavėlių etc. Ir tai yra didžiumoje visur.

Bet grįžšime prie savo užmestos temos. **Partijos ir yra tam, kad netik kad prie valdymo šalies dėties, bet ir šalyje palaikyti tą valdymą sulyg tam tikrų principų, tam tikroje formoje ir valstybės darbus surišti su žmonių reikalais.**

Partija yra pamatinė draugija, **kurion susideda žmonės išpažįstą vienus ir tuos pat principus ir jų atsiekimui visi jie ima vieną bendrą akciją, už tuos principus veda kovą ir juos skleidžia žmonių tarpe su tikslu daugiau pajiegų sau įgyti ir pritarėjų turėti.**

Iš to aiškiai matyti, kad partija nėra kas kitas, bet ekonominio gyvenimo sąlygų padaras ir/ji gali gyventi, kol sąlygos panašios tęsis; sąlygoms atsimainius, jeigu save nereformuos, žus. Bet jeigu viena partija silpna arba miršta, tai tas nereiškia kad partija neturi dirvos ir partijos nereikalingos. Tuomet reikia tik pasakyti, kad ta partija arba persena arba serganti nelaiko liga (pervėlai arba per anksti užsimezgus). Vienok partija yra reikalinga.

Kam mums partija reikalinga.

Mes esame žmonės, kaip kiti visi skirtumas mųs nuo kitų yra ne padėjime mųs, bet daugiau prigimtyje — kalbame skirtinga kalba, turime skirtingus papročius, ir iš čia turime skirtingus idealus surištus su savo tautos palaikimu. Dabar jau turime ir daugiau, kaip tiek — turime savo tėvynę, kuri yra neprigulminga ir turi savo valdžią. Lietuvoje žmonės patys renka savo valdžią ir įstato ją pildytį jų norus. Kaip visur, ir Lietuvoje žmonės pasiskirstę į partijas, kurios kovoja tarpe savęs. Kovojančių partijų tikslas yra daugiau savo žmonių į valdžią įstatyti ir po to vesti visą šalies ukę sulyg tos partijos principų.

Šioje šalyje yra nemažai lietuvių. Ir jei čionai iš seno į partijas pasidalinę. Pirma veikdami savo partijoje Amerikoje lietuviai du dalyku stengėsi vykinti: 1) tautinius idealus ugdyti čia ir gelbėti juos ugdyti Lietuvoje, kaip ir dvasinius reikalus. 2) klasinius savo reikalus čionai turėjo.

Dabar, kaip Lietuva neprigulminga lieka, jau veikimas tautos reikalais išsiplėtojo daugiau. Amerikos lietuvių partijai ne vien lieka ugdyti tautinius idealus, **bet jau dalyvauti ir partijinėje imtinėje Lietuvoje.** Partijos svarbumo reikalas padidėjo.

Į tai atkreipęs domą turiu pastebėti, kad tulos partijos iš Amerikos jau nemažą paramą suteikė, teikia ir dar sparčiai rengiasi teikti. Nebus reikalo sakyti kas toji partija, jeigu pažymėsiu, kad kolektos ką eina, kad atvažiavę visa eilė kunigų darbuojasi ir burys nusamdytų darbininkų, ką mažina Amerikoje išlaidas Washingtone nelaikydami tuom laiku atstovų, kad tais pinigais svarbesnėn vieton paremti, tai toji partija jau rupinas, kad jų partija sustiprėtų Lietuvoje. Todel iš kitos pusės demokratinėms partijoms yra gyvas reikalas rupintis irgi, kad demokratinė partija sustiprėtų, ir kad Lietuvoje demokratinė tvarka butų. Klesiniai dalykai nepranyksta Lietuvos valstybei įsikurus. Demokratinei Amerikos visuomenei privalu butų remti Lietuvos demokratinę visuomenę. Taigi reikia organizuotis tuoj į kuodidžiausią partiją.

J.Strimaitis.

LIETUVOS VALSTYBĖS TARYBOS SESIJA.

Spalio 15 d. buvo atidaryta XV-ji V. Tarybos sesija prezidento kalba. Be tarybos narių salėje buvo anglų ir francuzų atstovų misijų atstovai, taip pat latvių ir estų. Publikos taip pat daug atėjo pasiklausyti. Kai prezidentas kalbėjo tai visi stovėjo. Po prezidento kalbėjo Tarybos pirmininkas S. Šilingas, kuris bendrais bruožais atvaizdino Lietuvos gyvenimą nuo XI-V-ios V. Tarybos sesijos laikų, t. y. per visą pusmetį. Po S. Šilingo kalbos prabilo naujas ministerių pirmininkas E. Galvanauskas. Tarybos frakcijų pareiškimai del ministerio pirmininko deklaracijos buvo padaryti spalių 16 dieną.

Krikščionių demokratų frakcijos vardu kalbėjo **Vailokaitis.** Jis nurodė, kad Lietuva turėtų sueiti į sąjungą su Ėstais, Latviais ir paskui su Ukrainais ir Čekais. Toliaus jis pasakė, kad metas jau sustatyti biudžetas. Reikia ir pagrindinių reformų, butent darbo reguliavimo dvaruose ir fabrikuose. Žemės reformos įstatymas reikia anot jo, tuojau prirengti, reikia, kad visi kariškiai bežemiai gautų žemės. Krikščionių demokratų frakcija rėmė koalicijos kabinetą, neatsisakys remti ir šį, jei jis savo dar-

bais bus kraštui naudingas ir jei ves Lietuvą į neprigulmybę.

Tautos pažangos frakcijos vardu kalbējo kun. Mironas. Frakcija stovinti principe už darbo kabinetą, kuriam esą partijos negali kliudyti. Tautos pažangos frakcija naujuoju kabinetu pasitiki ir linki pasekmēs sušaukti Steigiamąjį Seimą ir vesti šalį į nepriklausomybę.

žemdirbių *) sąjungos vardu kalbējo Jakimavičius. Jis pasakē, kad sąjungos rēmē ir rems kabinetą. Tautų mažumos turi gauti teisių, bet tik tosios kurios stovi už nepriklausomą Lietuvą, Mes — sako kalbētojas pagaliau — nesakome nei už nei prieš naują kabinetą, lauksim darbų.

Santaros partijos vardu pasakē pareiškimą daktaras A. Alekna. Jis sakē, kad naujojo kabineto valia reiškiama dabar beveik vienos tautos pažangos partijos valia, tos partijos, kuri nēra įtakinga šaliai ir visuomenēje neturi paramos. Valdžia, kuri nesirems savo žmonēmis nebus pastovi ir todel pateks svetimųjų įtakai. Svetimoji pajiēga, pastebējus mažą atramą šalyje, nustos tokią valdžią gerbus. Kad naujasis kabinetas netinka šalies valdymui parodo pirmųjų dienų valdymas, nes į antrą ar trečią dieną, įvedē spausdiniams tokią cenzurą, kuri neleido "Darbui" Mariampolēs seimelio, ir tarybos nutarimo, kur reiškiama naujajam kabinetui nepasitikējimo; taip pat cenzuros buvo išbraukti "L. Ukininko" Nr. 33 žodžiai, kurie sako tik apie Tautos pažangos partiją, butent **"neturēdama šita partija musų žmonēse tinkamos paramos, savaime, turēs ieškotitos paramos svetimuose gaivaluose."** Iš visa ko matyti, kad naujasis kabinetas neklausys šalies balso ir dirbs kaip tinkamas.

Pabaigus Aleknai kalbēti, tautos pažangos partijos atstovas J. **Šernas,** buvusis ministeris be portfelio, ēmē tokią cenzurą ginti sakydamas, kad cenzura čia esą visai teisingai pasielgusi, nes tuose žodžiuose esąs **kurstymas vieno visuomenēs sluoksnio prieš kitą.**

Dar padarē pareiškimų Baltarusių ir žydų atstovai. Jie nieko beveik naujo nepasakē, politikuodami, mat ir pastikējimo išreiškē.

Nebuvo tiktai **socialistų liaudininkų** demokratų ir socialdemokratų atstovų pareiškimų kadangi Valstybēs Taryboj jų nē vieno nēra.

Po frakcijų pareiškimų ir perējimo formulos, už kurią balsavo 14, o susilaikē 9 ir 1 balsas prieš buvo, padarē pranešimą **Valstybēs Kontrolēs** vardu Zubrickis.

Iš Valstybēs kontroleriaus pranešimo matyti buvo, kiek kokia ministerija išleidžia per keturis paskutinius šių metų mēnesius (rugsējį, spalį, lapkritį, gruodį). Pasirodē, kad daugiausia išleidžia krašto apsaugos ministerija, nes 85 mil. mk. pati ir 20 mil. mk. Tiekimo ir maitinimo ministerija (kuri maitina beveik vien kariuomenę), išviso 105 mil. mk. arba apie 60% visų išlaidų, Antroj vietoje eina prekybos ir pramonēs ministerija su 22½ mil. mk. arba 13%, paskui-susisiekimo su 15 mil. mk. arba 8%, žemēs ukio min. su 7½ mil. mk., finansų min. 2 mil. ir t.t. Žodžiu keturiems mēnesiams Lietuvos valstybēs biudžetas siekia 175 mil mk., taip kad metams išeitų 525 mil. mk., (jeigu visada tiek reiktų). Jeigu ne karas tai išlaidos mažiausiai treēdaliu sumažētų. ("L U.")

---

*] (Geriau tiktų pavadinti **žemvadžių sąjungos,** nes jos nariai žemēs nedirba, bet dažniausiai ją tik valdo).

LIETUVOS TELEGRAMOS

Mintauja, X. 22. (LTB). Tarp latvių ir rusų kariuomenių įvyko nuo spalių 19 dienos vakaro ligi spalių 20 d. kovo. Sunkiosios armotos šaudē Torensbergą, tiltus ir Mitaujos plentą. Latviai sunkių kalibrų armotomis apšaudē Efenhofą ir Klaistenhofą. Vakarų rusų artilerija taip pat šaudē ir paleido kelis šuvius į Rygos asplanadą.

Bolševikai praneša bevieliu telegrafu apie savo akciją lenkų fronte, kad raudonoji kariuomenē sēkmingai einanti pirmyn ir perējusi per Bereziną.

Krokuva, X. 24 (LTB). Lenkų telegrafo agentura praneša, kad Kovely, Lodziuje ir Garvoline susirgę žmonių Azijos cholera. Oficialiai del to praneša, kad cholera pranešta iš Voliunēs.

(Kauno "Liet".)

A. F. SWEETRA & CO.
87 HAVERHILL STREET,
Lawrence, Mass.

LIETUVIŠKŲ IR VISOKIŲ KALENDORIŲ IŠDIRBYSTĒ.

Išdirbame įvairių rušių kalendorius, įvairaus išdirbimo ir įvairaus didžio. Biznieriai atsišaukite.

Apart šio įstaiga parduoda akcijas-šērus Kompanijos H. V. Green Investement. Už įvestinimus moka 9%.

Su visais šiais reikalais kreipkitēs adresuojant:

A. F. SWEETRA,
87 HAVERHILL STREET,
LAWRENCE, MASS.

PRANEŠIMAS.

Kuris iš sandariečių ar varpiečių esate susimainę overkotą ALTS. 18 kuopos ir "Varpo" choro susirinkime, buvusiam 9 d. lapkričio, š. m., Goodrich House salēje, tai malonēkite kuoveikiausiai ateiti ir atsimainyti po šiuo antrašu: J. Z.
1215 E. 60th Street,
Cleveland, Ohio.

UŽSAKYMŲ IR SIUNTINIŲ NESIŲSKITE MUMS IKI MES PRANEŠIME.

Surinktieji iki šiol siuntiniai ir užsakymai yra lioduojami ant laivo. Malonēkite palaikyti pas saves, visus siuntinius, kokius turite, rengiamus arba prirengtus siųsti į Lietuvą per musų Bendrovę iki mes pranešime per šį laikraštį.

Užsakymai ir skrynelēs suplaukē pas mus taip skaitlingai, kad mes nespējame nei suženklinti ir knygosna užrašyti, ir pakvitavimus pasiųsti, nekuriems iš siuntējų. Tą padarysime bekraudami į laivą.

LITHUANIAN AMERICAN TRADING COMPANY,
680 Fifth Avenue,
New York, N. Y.

Reikalinga Mergina prie Ofiso Darbo.

Mergina turinti nors kiek patirimo prie ofiso darbo ir mokanti gerai angliškai rašyti ir skaityti ir mokanti nors kiek lietuviškai rašyti ir skaityti. Gera proga įsitaisyti nuolatinį darbą.

Kreipkitēs tuojous pas
J. Maurusaitis,
332 Broadway, So. Boston, Mass.

Įspudingi Paveikslai.

Kaunas Krutamų Paveikslų Kompanija patraukē minias parengtuose vakaruose, Conn. ir Mass. valstijose; į kiekvieną vakarą vis daugiau žmonių atsilanko. Draugijos, kurios pagelbējo parengime vakarų turējo gerą pelną. Šiuos krutamus paveikslus turētų matyti kiekvienas lietuvis.

Rengkit jusų mieste vakarą.

Kaunas M. P. F. M. Co,
Prez. V. K. Puodžiunas,
Sekretorius M. Truska,
314 Walnut St., Newark, N. J.

Jųs galit turēti pas save namuose puikaus naminio alaus. **ALUS** Padaryto iš geros Selyklos ir Apynių, kainuos 20c. galionas.

KAM JUMS RUPINTIS — PASIDARYKITE SAU ALAUS NAMIE.

Musų sutaisymas iš apynių labiausiai tinka naminiam darymui gērimų iš jo galima padaryti pastiprinantį gērimą arba girą. Jis yra sutaisytas iš grynai sveikų ir daugiausiai užganēdinančių sudētinių.

Musų surašas užganēdintų kostumerių auga kasdien tukstančiais, kas rodo, kad musų sutaisymai labai tinka žmonēms. Jis yra sutaisytas žmonēms, kurie gana ilgą laiką darbavosi šioj srityj, idant jums suteikus progą turēti puikaus alaus namie.

Pardavinēsime per trumpą laiką. Nes nuo Sausio, 1920, bus užgintas pardavinējimas, todel patartina jums pasinaudoti šią proga ir pasipirkti užtektinai ateičiai. Gavę nuo jusų vieną dolerį ($1.00) męs prisiųsime šį sutaisymą, iš kurio galēsite sau pasidaryti 5 galionus puikiausio alaus, putojančio ir su skoniu tikro alaus. Su sutaisymu prisųsim nurodymą padarymui alaus.

ŠIS SPECIALIS PASIULIMAS TESIS TIK PER 30 DIENŲ

Sutaisymas ant 20 galionų alaus kainuoja tik $2.50. Pirkdami taip jųs sučēdysite $1.50. Ligšios dar teisēs negina siuntinējimą šio sutaisymo. Jame visai nēra alkoholiaus. Jis pasidaro tikta darant gērimą pagal musų nurodymą kurį męs prisiunčiame, ir kuris yra jums suprantamas.

Siųskite savo orderį šiądien ir męs jums prisiųsime greitai. MĘS GVARANTUOJAME JUMS UŽGANĒDINIMĄ.

Musų knygutē pilna receptų rodančių kaip padaryti namie viskę, alų, vyną ir kitokius puikius gērimus. bus jums išsiųsta gavus nuo jusų vieną dolerį pinigais arba money orderį.

Rašykite šiuo adresų: Michigan Wholesale Home Brew Supply Co.,
281 FARNSWORTH AVE., DETROIT, MICH.

DUONA KURI ĮMAIŠYTA SU PIENU

Reikalauk savų groserniu T. H. BEST'S CELEBRATED MILK BREAD BEST IN THE WORLD pirkti šios duonos

GROCERS BAKING COMPANY
21 Hillsboro st. **Dorchester, Mass.**

Lietuvos Atstatymo Bendrovē

LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION

PAMATINIS KAPITALAS $1,000,000.

Pirmiausia ir Didžiausia Korporacija Besirupinanti Lietuvos Atstatymu

SKYRIUS KAUNE.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĒ išrupino pasportus lietuviams, keliaujančių iš Amerikos Lietuvon. Kas tik yra pasirengę keliauti tesikreipia į Lietuvos Atstatymo Bendrovę.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĒ jau rengiasi vēla prie antro didelio transporto tavorų, į Lietuvą, kuris dar prieš Kalēdas apleis Ameriką.

Kas prisidēs prie išsiuntimo šių tavorų, tas pagelbēs Lietuvos valstybēs reikalams. Prisidēti galima **pasiperkant** Lietuvos Atstatymo Bendrovēs šērų.

Užpernai, pernai buvo išmokēta po 4%, o šiemet jau išmokēsime 5% dividendų iš gryno pelno. Kitą metą bus mokama **dar didesni dividendai ir šērai augs vertēje.**

JAU TUOJAU ŠĒRŲ NĒPARDUOSIMĘ.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĒS šērai bus parduodami tik ligi Naujų metų, o po to niekas negaus pirkti. Todel pasiskubinkite.

Jau LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĒ sukēlē suvirš $400,000, o išviso reikia sukelti tik $500,000. Beliko parduoti tik 10,000 šērų. Dabar kasdien parduodama apie 500 šērų. Jeigu kas nori dalyvauti pelningam biznyje, turi pasiskubyti nusipirkt šērą.

Viena ypata negali mažiau pirkti kaip 5 šērus, vienas šēras $10.00. Bet geistina kad nauji nariai stotų į L. A. Bendrovę su kuodidžiausiais įnašais. Dēkitēs prie Bendrovēs su $10,000. — užsirašymais.

EXPORTO IR IMPORTO SKYRIAI.

PIRKLYBINIAI RYŠIAI PLĒTOJASI.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĒ Latviams ir Estonams taip-gi tarnaus. Tame reikale jau daromi ryšiai ir už kelių savaičių prasidēs pirklybiniai mainai su Latvija.

Lietuvos Atstatymo Bendrovēs skyrius Kaune daro pirklinius ryšius Ukraina ir tenai pradēsime savo darbą. Lietuvoje reikia anglies fabrikams ir gelžkeliams varyti ir kitokių daiktų, kuriuos prienamiausiai galima bus gauti Ukrainoje.

SAVO DIRBTUVES.

Lietuvoje išdirbystēs organizavimas yar pirmutine užduočia jos piliečiu Amerikos lietuviai, prisidēdami prie **LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĒS** pagelbēs tai padaryti. Dirbtuvēs visur duoda pelno ir pinigai į jąs įdēti, visuomet geriausiai apsimoka.

LABAI SVARBUS PATĒMYJIMAS

REIKIA VISIEMS SKUBĒTI PASIPIRKTI ŠĒRŲ, NES KASDIEN PARDUODAMA DAUGIAU IR DAUGIAU, TAI SUVĒLINUSIEMS GALI NETEKTI.

Rašykite ir pinigus siųskite arbapaaiškinimų klauskite šiuo adresu:

Lithuanian Development Corporation,

Lietuvos Atstatymo Bendrove

320 FIFTH AVE.. NEW YORK, N. Y.

Lietuviai Amerikoje

LAWRENCE, MASS.
Lietuvių Nelaimės.

Lapkričio 4-tą d. anksi iš ryto einant namo iš darbo Jonui Žėkui, užpuolė ant jo armenas ir baisiai su peilių supjaustė veidą, kaklą, šonus, taip kad miesto ligonbutyje J. Žėkas randas ant pavojingųjų surašo. Priežastis nelaimės, sakoma, susikivirčijime. Žmogžudis suareštuotas.

Lapkr. 15 d. Petras Kurgonas, 14 met. amžiaus rinko ant gelžkelio anglis ir liko sunkiai traukinio sužeistas: dešinėji koja sutriuškinta. Tėvai - auklėtojai, atsargiau su savo vaikais ir neleiskite į povojingas vietas. Už pusmaišį anglių turite didelius nuostolius ir vaikus paliekate nesveikais, kartais elgėtomis.

Lawrenco lietuvių socialistų, dabar komunistų, valgomųjų daiktų sankrova subankrutijo ir kas dar krautuvėje buvo perleido Audėjų Unijai. Komunistai rodydami žmonėms rojinius išganymo idealus, patys tarp savęs nesugyvena, už išimtus iš krautuvės daiktus pinigų nemokėjo ir turėjo išsiskirstyti. Žinoma, nėra stebėtinumo, nes ir pas kitas lietuvių partijos tas gali atsitikti bei atsitinka, bet juk komunistai save skaito neklaidingais it anas Romos papė ir neturėtų išdrįsti savo organizaciją skriausti. Bet mat ir pas juos atsitinka... reakcija ir ji, kaip matyt, gyvenimo problėmose neišvengiama. Taigi nereikėtų nei kitiems išmetinėti.

Pas mus yra tulas K-tų (? Red.) kunigužis, kuram sakoma jei užgiedama Lietuvos imnas, tai kelinės tokios sunkios pasidaro, kad negalys nuo sėdynės pasikelti ant kojų.

K—s Žil—is.

DETROIT, MICH.
Iš Musų Veikimo.

Lapkr. 1, "Živilės" Draugija perstatė "Gairės". Publikos susiriko daug, pelno taipgi liko.

Kalangi Detroite laukiama Liuosybės Varpo, kurį Am. Liet. Seimas pagamino, tat vietos "komunistai" parodydami savo paikystę tyčiojasi iš Lietuvos Laisvės Varpo idėjos ir patys susigriebę kokį tai varpelį nusinešė į svetainę, kur vena moterėlė paskambino už $10.00. Sakoma, kad tai daroma su sumokslu, — tai moteriai, esą, pinigai grąžinami, iš kitų manoma gaut aukų ne Lietuvos bet kitiems reikalams. Deja, mažai kas iš rimtų žmonių pas "komunistus' renkasi.

Lapkr. 2, SLA. kp. susirinkime iš kuopos iždo paaukavo $10.00 LG. Draugijai ir $10.00 LN. Fondui. Prakilnų žygį kuopa atliko ramiai, kadangi kuopa yra apsivaliusi nuo triukšmadarių.

A. T. Kareivis.

LAWRENCE, MASS.
Šis tas iš Kronikos.

Lapkričio 9 d. buvo vietos lietuvių draugijų, kurios rupinasi aukų rinkime del nukentėjusios nuo karo Lietuvos parengtas koncertas. Dalyvavo naujosios parapijos choras, vedamas pil. J. Navadausko; socialistų bei komunistų choras — J. Žiurono; M. Bolys, solo, p-lė Jieva Abojutė, solo, iš Haverhill, Mass., p-lė Zablackaitė, solo ir orchestra vedama p. A. Jacinavičiaus. Koncerto programas buvo neblogas, bet iš pat pradžių visai publikai sugadino upą, jausmus, sielą apie 10 lietuvių komunistų, kurie sėdėjo, kada pil. Navadausko choras giedojo "Lietuva tėvynė musų", kuri iki šiam vis laikui skaitosi Lietuvos himnu. Sėdėjo jie laike pagarbos, laike humaninio jausmo it kokie atžagareiviai, tamsuoliai. Mačiau "Laisvėje" korespondenciją apie tai, bet apie šį komunistų pasielgimą nei žodelio, tik neva "išjuokiama" ta publikos dalis (toji "L-vės" korespondencijoje vadinama "tautininkis"), kuri nesistojo laike giedojimo 'Revoliucijos hymno (M. Petrausko komp.") ir išjuokiama visai negražioje formoje sandariečiai ir jų simpatijos draugai. Mano manymui užsimokėtų peikti publiką, kad laike Revoliucijos hymno neatsistotų tada tik, jei, paveikslan, vakaras butų parengtas revoliusijinis, revoliucijos atminimui ar tam panašiai. Dabar pav. svetimtaučių teatruose, ypač laike šio karo, tankiai orkestra ar aktoriai gieda santarvių hymnus, bet publika neatsistoja, atsistoja vien tik kada gieda Amerikos.

Lapkr. 15 TMD. 7-ta kp. turėjo šokius. Jaunimo buvo prisirinkę apščiai. Tik tas negerai, kad Lietuvių Kliubas, salės savininkas, neapžiuri gerai vietos. Oras jau buvo šaltas, bet šilumos nebuvo ir susirinkusieji gan negerai, nuo šalčio, jautės. T.M. D.kuopa atidarė vakarinę mokyklą. Taigi kviečiame visus Lawrenco lietuvius, kas tik nori mokytis, lankyti ją. Mokoma kas seredos ir pėtnyčios vakarais neprigulmingųjų katalikų salėje, prie Newbury ir Garden gatvių. Dabar jau tokis laikas, kad visi mes lietuviai mokėtume gerai skaityti, rašyti, skaitliuoti. Mokytojai patyrę ir nauda bus lankusiems mokyklą kuodidžiausi. Mokestis mokiniams pigi, tik vienas doliaris mėnesiui. Kitas išlaidas padengia TMD. kuopa. Jau lankosi keletas desetkų mokinių. Vietos užteks dėlei 50 lankytojų.

B-lis.

LAWRENCE, MASS.
Mažų Vaikų Teatras ir Koncertas.

Nedėlios vakare, lapkr. 16 d., Lietuvių Piliečių Klubo salėje neprigulmingosios parapijos dalies jaunučiai lietuviai ir lietuvaitės po vadovybe varg. J. C. Navadausko sulošė - sudainavo Miko Petrausko muzikalį veikaliuką "Tarnaitė pamokė". Taip kaip spausdintų programų nebuvo, tai negaliu plačiau pažymėti veikiamųjų asmenų pavardžių nei rolių, tik pasakysiu, kad atvaizdinta gerai ir sudainuota tikrai, kaip pasirodė, lyg suaugusiųjų. Labai gerai, kad pil. Navadauskas darbuojasi ir musų priaugančiąją jaunuomenę žadina prie lietuvybės jausmų, kalbos, lietuvių gyvenimo. Tikras esu, kad daugelis iš šio priaugančia jaunimo dalies bus tvirtais lietuviais ir mokės savo kalbą, gaus ją ir vėliau jie pasidarbuos kitiems savo tautos nariams. Apart "Tarnaitės" buvo dar solo dainų, duetų, deklamacijų, žaislų. Taipgi dainavo bažnytinis choras naujas dainas. Vakaras buvo smagus ir gražiai praleistas.

Buvęs.

LEWISTON, ME.
Iš Lietuvių Gyvenimo.

Pas mus jaunimas gerai sugyvena, bendrai darbuojasi del Lietuvos labo. Neseniai vietinės moters buvo surengę maskaradinį balių, kur dauguma buvo apsitaisę tautiniais rubais, o p-lė P. Vaičiuliutė nešė lietuvišką vėliavą.

Su laiku manome gerokai pasidarbuoti del Lietuvos.

Ten Buvęs.

IŠ CHICAGOS PADANGĖS.

Chicaga pagal skaitlių, plotį veikimo, ir turto (lietuviško) yra lietuvių išeivių širdis. Naujai pribuvus Chicagon, nekurie dalykai tuoj patraukia jo atidą. Patraukęs į lietuvių koloniją, tuoj jauti naują atmosferą. Gatvėmis girdisi lietuviška kalba, ypač kauniškių tarmė, — maži vaikučiai barasi lietuviškai, krautuvės, aptiekos, bankos, rubsiuvyklos, kurpių įstaigos, redakcijos — visur su lietuviškais parašas, nes lietuvių. Man tik išlipus iš gatvėkario išgirdau vaikučio balsą: "Lietuva, Naujienos, Draugas". Tas jaunas laikraščių pardavėjas yra tikrai neutralis, nes visus lygiai reprezentuoja. Tikras "biznierius".

Štai jis sudeda į vieną pundą visų partijų argumentus, redaktorių komentarus, ir korespondentų pranešimus su polemika ir visus parduoda lygia preke, po 2 centų.

Uėjus į restauranciją pasirodė, kad nešėjos prie stalų, prižiurėtojai, ir net pats, storas, baltai apsirengęs ponas — kukorius yra lietuviai. Na ar nesmagu?!

Pavaikščiojus įvairiose vietose pasirodė, kad ir moderniška institucija "moving pictures" arba krutamų paveikslų yra lietuviškų. Žodžiu sakant — viskas lietuviška.

Vakare laimė susodino mųs daug prie stalo. Štai apie 10 ypatų, ir visos skirtingo užsiėmimo, reprezentuoja visas Lietuvos gubernijas, Amerikos partijas, ir gyvenimo užsiėmimus. Štai ilgaplaukis kompozitorius, šone jo architektas, po kairiai aptiekorius, daktaras, bankierius, piešėjas, komersantas ir muzikantas. Čion nebuvo kunigo nė graboriaus, mat ši kombinacija buvo Lietuvos gyvumo, bet ne nuliudimo ir ne mirties.

Chicaga, lietuvių išeivių širdis, yra tvirta skaičiumi 100,000, turte keliolikos milionų doliarių, ir įvairume jos lietuvių užsiėmimų. Yra pusėtinai nuveikus, bet del 100,000 lietuvių tai per mažai del tėvynės. Čion visur yra "biznis, biznis ir biznis," o su tuo dvasiai stoka jausmų, Lietuvai užjautimo, ir paramos. Čion pasirodo, kad paprasti žmonės daugiau susivienyję, negu vaizbininkai ir profesionalai. Veikėjai, kurie veikia, tai tie patys visados turi panešti visą jungą, o tie kurie, yt žiemos metu meškos, miega ir miega ir retai kas juos sujudina, kad parodytų ženklą prisikėlimo. Karts nuo karto, užmurma "kam man Lietuvos" ir vėl miega bejausmiame miege. Šioj klesoje yra daug musų biznierių, kuriems jau laikas keltis, jeigu ne del patrijotiškų priežaščių, tai nors del praktiškų, nes nekurie jau ima jaustis, kad miegaliams leisti viskame miegoti — net ir biznyje, nekliudant jų ramybę su parama...

Chicagos jaunimas susideda iš daug įvairių elementų. Yra daug gabių vyrukų ir merginų, kurie užlaiko dailės organizacijas, remia savus chorus, rengia teatrus ir lavina musų žmones, bet yra ir tokių, kurie, pasekme tinginystės, "užmiršo" lietuviškai ir neišmoko amerikoniškai. Šių reikia gailėties, nes jie yra pusnebyliai.

Abelnai imant Chicago yra lietuvių didžiausa kolonija. Ji perstato visus jos žmonių gabumus, trukumus, troškimus ir nedatėklius. Pribuvus į Chicago tuoj apturi du įskudžiu — lietuvių aktyviškumą biznyje, jų turtingumą, ir jų trukumą užuojautos tėvynei, imant pagal didelį skaitlių.

Rytietis.

PUIKUS PYPKEI TABAKAS

NEATIDĖK pypkės rukymo smagumą toliau. Nusipirk blešinę Prince Albert ir pradėk rukyti šį tabaką kaip greičiau galint. Rukant Prince Albert gausi daugiau smagumo, negu kada nors turėjai, nes tasai tabakas turi savo kokybę.

PRINCE ALBERT
the national joy smoke

Kiekvieną kartą prikimšęs pypkę su Prince Albert apturėsi vis daugiau ir daugiau užsiganėdinimo. To tabako skonis ir kvapsnis yra malonus ir gaivinantis.

Prince Albert tabaką gali rukyti prikimšęs pypkę arba susukęs į cigaretą kiek jums tinka be liežuvio peršėjimo ir gerklės išdžiuvimo. Musų užpatentuotas procesas panaikina tabako perštį ir džiovinimą.

Gaunamas raudonuose krepšeliuose, raudonose blešinėse ir pusės svaro blekės humidoruose, arba svaro stiklo humidoruose, kurių dangteliuose randasi kempė drėgnumos palaikymui.

R. J. REYNOLDS TOBACCO CO.
WINSTON-SALEM, N. C.

ATSIŠAUKIMAS.

TAMAQUA, PA.
Dirbkime Prakilnų Lietuvos Gelbėjimo Darbą.

Čia gyvuoja prakilnios musų organizacijos L. G. Drg. skyrius, sutvertas gerų tėvynainių pasidarbavimui. Jau surinkta pusėtinai daug pinigų ir rubų Lietuvos sunaikintiems gyventojams. Rinkime aukų gerai pasižymėjo vietinės lietuvaitės — moterįs ir merginos, kurių tulos yra šioje šalyje gimę ir augę, vienok puikiai darbuojasi del Lietuvos, nepaisydamos nekulturiškų gaivalų, kurie kolektorkas užgaulioja, iš taip šventa darbo tyčiojasi.

Nuo rugpiučio 4, 1914, Lietuvos upeliai pasriuvo musų brolių kraujų. Budeliai caras su kaizeriu sukėlė skerdynes ir musų brangią Lietuvą kraujais apliejo, jos kaimus ir miestus gaisrais į padanges išnešė, o musų senųs tėvus, motinas, ir jaunas sesutes ir brolius į skurdo, vargo ir bado nasrus įmetė.

Gelbėkime Lietuvos žmones, kas kuom galime. Puls verkiančių Lietuvos motinų prakeikimas ant tų sunų, kurie nusuka į šalį savo veidą, neduodami pagelbos tiems žmonėms iš kurių gyvybę gavo.

Amerika turtinga šalis čia nai visą laiką darbuojasi ir renka aukas Am. Raud. Kryžiui ir kitoms savo labdaringoms įstaigoms. Tat įsigilinkite, broliai ir sesutės, kiek daug pagelbos reikia Lietuvos gyventojams, kurie savo butybės rumą stato ant griuvėsių, kur dar ir šiandien įvairųs užpuolikai tykoja apiplėšti Lietuvos gyventojus ir juos amžinai pavergti.

Bet Lietuvos žmonės nepasiduoda jokion vergijon: Lietuvos išbadėjęs, pusnuogis jaunimas stato savo narsias krutines prieš kiekvieno besiveržiančio Lietuvon užpuoliko kardą. Taigi gelbėkime mes savo brolius! Kas pasidarbuos, to vardas bus įtrauktas musų laikraštijon ir bus minimas musų ateinančių kartų.

J. P. Zelionis, L. G. D. sekr.

Laiškai iš Sibiro.

"Sandaros" skaitytojai jau turėjo progą skaityti kelis įdomius rašytojos Pleirytės - Puidienės laiškus. Jie švieste - nušviečia sunkias tremtinių gyvenimo aplinkybes, aiškiai atvaizdina jas. Šis laiškas rašytas komp. Petrauskui ir skamba: Krasnojarsk,

12-18, 1919 m.

Brangus Draugas!

Nesenei rašiau Tamstai iš Omsko — tikiuosi tą laišką esi jau Tamsta gavęs. Vos porą dierų kaip persikėliau čia, nes iš Omsko, ankščiau ar vėliau butų reikėję bėgti, frontui besiartinant. Čia manau apsigyventi ilgesniam laikui — bent visai žiemai. Užtat prašysiu pasiųsti man čionlink "Sandarą" ir rašinėti laiškus.

Čia yra nedidelė lietuvių draugija su simpatingu pirmininku p. Starkevičium, kurs vienas rodos ir tempia visus lietuvių "vargus." Yra ir dar keli, inteligentai, bet jų dar nepažinau, kaip nepažįstu dar abelnai draugijos ir jos veikimo. Pagyvensiu, pasipažįsiu ir jei bus kas nors žingeidaus, pranešiu.

Mane sutiko ir priglaudė vietiniai lietuviai labai širdingai, užleisdami draugijos bute kambarių. Esu už tai jiems begalo dėkinga, nes vagone begyvenant, buvo susirgę brolis ir mažesnysis sunelis.

Vyras Irkutskė buvo ten deleguotas lenkų kariumenės susivažiavimui nuo lietuvių pulko, kurs yra čia autonominiai susiorganizavęs prie lenkų legijono. Ar pasiliks Irkutske, ar grįš čia nežiniau dar.

Tomske yra dabar prof. K. Buga, jam besant, tikiuosi atkrus Centro biuras, bent "Sibiro žinios", kurių pirmas numeris išėjo tokia primityvia kalba ir rašyba, kad tiesiog reikėjo mokėti skaityti.

Baigiu tuotarpu—rašyk Tamsta ilgus laiškus ir sušelpk laikraščiu.

Viso labo.

O. Pl. Puidienė.

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS.

Petrui Malinioniui, So. Bostone rašo Malinioniai iš Kalvosios, Kalvarijos val., Mariampolės apskr.:

Musų kaimas beveik visas tapo sudegintas. Musų tik vienas galas stubos liko. Šiek tiek atsistatėme ir jau butų nebloga gyvent laisvoj Lietuvoje, bet bloga, kad tas baisusis karas nesibaigia. Vincukas tarnauja Lietuvos kariuomenėje prie kulkosvaidžių. Jis dažnai parašo laiškus. Nuo jusų taipgi gavome laišką ir labai nudžiugome. Del ko nerašo dėdės Mykolas, Povylas ir Jonas, gal jų jau nėra gyvų? Duokite apie juos žinoti, nes mes labai laukiame žinių iš Amerikos.

Vincuko Adresas:
V. Malinionis,
Veikiančioji armija,
Pirmas Pėstininkų Pulkas,
Antras Burys.

Butų gerai, kad parvažiuotute ir parvežtute šiltų drabužių, nes pas mus ir už pinigus beveik negalima gauti. Pirmiau parsiveždavome iš Vokietijos, bet dabar jau ir vokiečiai neteko, nors iš Lietuvos netik rubus, bet ir šiaip ką tik galėjo tai išvežė.

Laukiame laiškų.

Malijoniai.

P. Bartkevičiui, Cambridge, Mass., rašo sesuo iš Užvenčio, Telšių apskr.:

Man labai smagu, kad nuėjus į komitetą visuomet randu laiškų ir laikraščių Jusų atsiųstų. Labai ačiu!

Vokiečiai mus baisiai suvargino ir viską išvogė. Jie mus buvo labai suvaržė. Net kiaulių skerst be jų leidimo negalėjome. Skerdėmė naktį, bet jeigu susekdavo, tat visą mėsą ir visus gyvulius atimdavo.

Šiemet musų javai puikiai užderėjo, tik del daugybės lietaus bulvės ir šienas supuvo.

Dabar gyvename po savo lietuviška valdžia ir esame linksmi, nors dar neatsigavome iš suvargimo.

Laukių laiškų ir laikraščių iš Amerikos.

Paulna Bartkevičiutė.

Spalio 13, 1919.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška

APTIEKA

Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.

K. ŠIDLAUKSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

Pasigarsinimus "Sandara"
Priima visus populiariškus
— Teisingus.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS

Advokatas

WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas

315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

JOSEPH B. AGLINSKAS.
3238 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Užlaikau Knygų Krautuvę, parduodu įvairaus turinio knygas, kaip tai: belletristika, ekonomiją, sociologiją, politika, gamtos ir kiti mokslai. Hygiena, istorija, etnologija, biografija, kalbamoksliai, poezija ir teatrams knygos. Taipgi priimu paskelbimus, užrašau laikraščius ir pavieniais parduodu sekančius: "Naujienas", "Keleivį", "Kardą", "Dilgėles," "Sandarą," "Amerikos Lietuvį", "Dirvą" ir "Lietuvą." Prisiųsdami už 6 c. krasaženkliu reikalaukite katalogo.

DARBININKŲ REIKALAUJAMA.

Finishers ir kriaučiai reikalingi dirbti prie vyriškų overkotų. Gera proga nuolatiniam darbui už gerą užmokestį. Atsišaukit:

FRANK RUSSELL.
60 Thayer St., Boston, Mass.

NAMINIS GĖRALAS;
APYNIAI — SELYKLAS.

Ypatingai sutaisyta patyrusių vyrų ir perstatomas naminiu gėralu Yra putojantis su tikru skoniu. Sutaisymą, iš kurio pasidaro 5 galionai; prisiųsim gavę nuo jusų $1', del 20 galionų kainuoja $2.50, pilni nurodymai su kiekvienu užsakymu. Pabandykit ir persitikrinsit. Pasarga: **nevartokit mieles. Tai yra prieš įstatymus.** Knyga pilna receptų bus jums išsiųsta gavus nuo jusų $1.

INTERSTATE DISTRIBUTORS
27 East Grand River Ave.;
Detroit, Mich.

DR. J. JONIKAITIS
Chirurgas ir Gydytojas
495 E. BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 1771.
Valandos:
Nuo 9 iki 11-tos iš ryto
Nuo 1 iki 3 po pietų
Nuo 7 iki 9 vakare.

Bell Phone Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Tel. Richmond 2957-M.

Dr. David W. Rosen

Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas. Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.
321 Hanover st.,
Boston, Mass.

DR. L. J. PODDER

Iš Petrogrado.
GYDO SLAPTAS VYRŲ IR MOTERŲ LIGAS.
Taipgi Kraujo ir Odos Ligas.
VALANDOS: Nuo 9 iš ryto iki 9 val. vakare.
Kalbu Ruskai ir Lenkiškai.
69 CHAMBER ST., BOSTON
Telephone: Haymarket 3390.

Žinomas per 25 metus ir Valdžios prižiurimas

Henry J. Schnitzer State Bank

Pavelijant Suvienytų Valstijų Valdžiai kaip pirma taip ir dabar

SIUNČIA PINIGUS Į LIETUVĄ

ir gvarantuoja
Norinčius gauti prekes pinigų ir kitų žinių meldžiame kreiptis pas:

Henry J. Schnitzer State Bank
141 Washington Street, New York, N, Y.

Žmogue kasosi galvą, kad palengvint niežėjimą. Kasjmasi pasidaro papročiu, ir tuomet žmogus kasosi nejučioms. Bet jis žino, kad jam niežti, ir visi kiti tą žino.

Vyrai ir moterįs kenčia niežėjimą nuo pleiskanų, o kenčia bereikalingai, nes tą niežėjimą galima lengvai prašalinti. Nebus daugiau niežėjimo, kasjmosi, plaukų slinkimo ir kitų nesmagumų, įvykstančių nou pleiskanų.

RUFFLES

panaikins visus niežėjimus ir išvalys iš galvos visas pleiskanas. Paskui tik retkarčiais suvilgymas galvos apsaugos ją nuo pleiskanų atsinaujinimo.

RUFFLES yra maistinga maudynė galvos ódai ir plaukams. Ji nesugadins nei jautriausios odos. Jus negalite apsieiti be RUFFLES, jei turite pleiskanų.

Jus aptiekininkas parduos jums už 65c. bonkutę. Mes taipgi galime atsiųst jums tiesiog, jei gausime nuo jusų 75 centus pačto markėmis ar money order, kuriuos siųskite šiuo adresu:

F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

PROGRESS SHOE KORPORACIJA PIRMIAUSI LIETUVIŲ AVALŲ-- ČEVERYKŲ IŠDIRBYSTĖ ČIA AMERIKOJ IR ANT VISO ŽEMĖS KAMUOLIO.

Progress Shoe Dirbtuvėje yra išdirbama iš geriausios medegos — skuros čeverykai — ir jau pastaruoju laiku darbas yra atliekamas kuonogeriausis čeveryko visuose operacijose — dalėse, taip kad musų korporacija už darbą **pilnai atsako.**

Čeverykas ir jo padarymas atrodo lig ir mažas daiktas, **bet į čeveryką yra sudedama arti šimto įvairių dalelių** ir taip pakol čeveryką padaro **reikia tam pavartot virš šimto skirtingų mašinų ir išsilavinusių tame amate žmonių.** Progress Shoe Corp. išdirbystė nors **jaunutė metu** išdirbime čeverykų, bet jau suspėjo tokį pat darbą teknikoje atlikti kaip kad ir senos ir pagarsėjusios Brocktono išdirbystės, kaip tai W. L. Douglas Shoe Co. — Geo E. Keith Co., ir šiuo tarpu iš musų Lietuvių dirbtuvės yra išleidžiama apie 300 porų čeverykų kas dieną, tas pasirodo, kad ir lietuviai yra jau pribrendę vesti firmuose dalykus taip kaip ir kitų tautų žmonės.

Brocktonas yra pagarsėjąs viso pasaulio čeverykų marketas, prieto Brocktone yra **išdirbama geriausi ir gražiausi čeverykai,** delto, kad per metų eiles darbininkai čeverykų amate yra išsilavinę taip, kad tikri **expertai savo amate.** Todel buvo proga ir Lietuviams pagarsėjusieme čeverykų mieste išmokti visas tas operacijas čeverykų dirbime. Progress Shoe Corp. turėdami Lietuvių expertų čeverykų išdirbime turi geriausią progą išaugti lygiai **didume Brocktono išdirbystėms.**

Progress Shoe Corp. jau nusipirko sau **dirbtuvę su gana dideliu žemės plotu, (tris akrus),** ir patogiausioj vietoj; prie pat stoties, taipgi ir turi savo **geležės rėles** kuriomis tiesiog **vagonais galima privešti tavorą,** ir iš vagonų **krauti tiesiog į dirbtuvę,** tai yra vienas iš patogiausių parankumų. Progress Shoe Corp. jau pradeda perkraustyti mašinas, tavorą ir visą išdirbystę į nuosavą dirbtuvę. Užbaigus persikėlimą tuojaus padvigubysim daug daugiau **išleisti čeverykų.** Nuosavoj dirbtuvėj bus galima išleisti apie 1000 porų čeverykų kas dieną.

Na gerbiamas musų Tėvynaini, įsitėmyk: kad P. S. Corp. išdirbystė į vienus metus laiko jau pakilo lig tiek, kad kiek tiktai **yra Amerikoj Lietuvių** ir kiekvienas, kad pirktų iš musų išdirbystės bent po keletą porų čeverykų per metą **ir tai išdirbimo išteklius** dar ne butų išimtas.

Progress Shoe Corp. yra inkorporuota Massachusetts Valstijoj ant **kapitalo $100,000.00, šėras $100. šėrų pirkimas aprubežiuotas;** ypata, korporacija, kuopa arba draugystė gali pirkti iš P. S. Corp. 10 šėrų už vieną tukstantį (1,000) doliarių, bet **nedaugiau.**

Progress Shoe Corp. išpardavė sulig šio paskelbimo už $46,000. šėrų ir lig Sausio 1, 1920 metų likusius **šėrus tikrai išparduosime.**

Drauge Lietuvi, **investik savo pinigus į P. S. Corp., kur jusų pinigai bus taip saugus kaip kad ir banke** tiktai skirtumas bus toksai, kad jųs gausite **daugiau proto** iš Progress Shoe Corp. **ir tais pinigais darysite biznį jųs patįs Lietuviai,** o ne kokie airiai. **Pažink patsai save, dirbk visuomet dėlei savęs, ir suprask savą reikalą,** tuomet **tiktai gėrėsis patsai savim ir kitais.**

Gerbiamasis, kuomet Tamstai reikalinga čeverykų, eik pas **Lietuvių krautuvninką** ir klausk Progress Shoe Corp. čeverykų ir **žiurėk, kad ant pado butų ženklas — žirgvaikis,** su musų ženklu čeverykai yra padaryti kuogeriausia; ir mes pilnai tikim, kad musų darbu bus **užganėdintas** kiekvienas pirkęs Progress Shoe Corp. **avalas.**

Gerbiamasis, **nieko nelaukdamas tuojaus pirk** Progress Shoe Corp. šėrų, **išpirk** "money order" ar Cash čėkį; išrašyk čėkį vardu P. **K. Wychunas,** kasierius Progress Shoe Corp. Čekį ar "Money Order" siųsk S. S. **Milchius,** Sekr. Progress Shoe Corp.., 95 Spark Street, Brockton. Su visokiais reikalais kreipkitės:

PROGRESS SHOE CORPORATION,
95 SPARK ST., BROCKTON MASS.

P. S. KRAUTUVININKAI ESANTI ŠĖRININKAIS P. S. CORP. TURI SKIRTINGĄ PREKĘ ANT PIRKIMO ČEVERYKŲ.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.

So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H. S. Stone O.D.

Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.

Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.

Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.

224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Lietuviu aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

TEGUL JUSŲ PINIGAI DIRBA DEL JUS

Pinigas gulintis be apyvartos yra lygus medžiui be vaisių. Leiskite savo pinigus į apyvartą, tat pinigai darys pinigus. Geriausia ir saugiausia vieta indėjimui pinigų apyvarton, tai DIENRAŠČIO "VIENYBĖS" BENDROVĖ. Čia pinigai niekad nežus ir neš didelį pelną, nes Dienraščio leidimas —tai didelis ir pelningas biznis, kurio visas pelnas bus išdalinamas tarp šėrininkų.

Dienraščio šėrai parsiduoda po $10.00. Visi pirkite tiek šėrų kiek tik išgalite! Klauskite paaiškinimų, rašydami tiesiog į Dienraščio Bendrovę šiuo adresu:

Lithuanian Daily Vienybe
120—124 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Visas Pelnas Eina Prieglaudos Namo Fondui.

KNYGOS "AMERIKA" naudingumas bei svarba yra tame, kad joje patelpa daug indomių ir kiekvienam reikalingų žinoti faktų, nurodymų ir žinių apie Ameriką ir tt.

PLATINDAMI šią knygą padarysite didelę naudą sau nes gausite dvigubų piningų vertės, ir padarysite naudą savo Organizacijai, — pagelbėsit inkunyti senai pradėtą PRIEGLAUDOS NAMO steigimo darbą.

KNINGA DIDELĖ, KAINA TIKTAI 75 CENTAI.

Pinigus ar Money Orderius siųskit:

Lithuanian Allliance of America,
307 W. 30-th STREET, NEW YORK CITY.

GREITA PAGELBA

Silpnybės, paeinančios nuo persidirbimo, pailsimo, sąnariu ir raumenu sustingimo, skausmu strėnose, yra greitai prašalinamos, vartojant

PAIN-EXPELLERI

"Draugą Reikale"

Šeimynos, kurios kartą dažinojo jo veikiančią jiegą, daugiaus be jo neapsieina. Yra tik vienas **Pain-Expelleris** ir del jusu apsaugojimo, jis yra paženklintas musu vaizbaženkliu

⚓ ANCHOR (Įkaras) ⚓

Jeigu ant pokelio nėra vaizbaženklio ikaro, tai jis nėra tikras ir jus tokio neimkite. Visose aptiekose po **35c.** ir **65c.** Taipgi galima gauti pas išdirbėjus:

F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

Dr. M. V. Casper

(KASPERAVIČIUS)
— LIETUVIS DENTISTAS —
Priėmimo valandos:
nuo 9:30 iki 12 dieną,
nuo 1 iki 5 po pietų ir
nuo 6:30 iki 9 val. vakaro.
nedėldieniais nuo 1 iki 3 p. p
425 BROADWAY
So. Boston, Mass.
Tel. S. B. 27.

Šeimyniškos Gyduolės

APSAUGOJIMUI SAVO SVEIKATOS VARTOK JATUL'S ŠEIMYNIŠKAS GYDUOLES.

Jums reikalinga gyduolės, kurios geriausia gydo šias ligas, kaip tai:
Užkiettėjimą vidurių, kaina ....50c.
Galvos skaudėjimą ..... 50c.
Peršalimą ..... 50c.
Kosulį ir krutinės skaudėjimą $1.00
Del gero apetito prie valgio ....$2.00.

Užlaikom Anodia, tikro Europietiško stiprumo $1.00. Visokių gydančių žolių galite gauti pas mus. Jųs galite gauti medecinų, kokių tik pasaulyje vartojama. Reikale, siųskite su užsakymu kartu ir pinigus, money orderiu arba registruotam laiške. Taipgi reikalaujam agentų; duodam gerą uždarbį. Adresuokit:

P. A. JATUL, Aptiekorius,
(Jatulevičius)
P. O. Box 2128, Boston, Mass.

Legislaturos Reprezentantas

ELIHU D. STONE

Advokatas ir Teisų Patarėjas.
Užstatų Komisionierius.
66–67 JOURNAL BUILDING
262 Washington St., Boston, Mass.
Telefonai: Main 3334
Main 2300

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Vietos žinios.

Lietuvių - Amerikonų Banketas.

Lapkričio 24 d., vakare puikiausiame Bostono hotelyje "Copley Square" Nuteriotos Lietuvos Draugų Komitetas surengė banketą, tikslui supažindinimo amerikonų su Lietuvos padėjimu.

Dalyvavo keturių angliškų laikraščių atstovai, dalyvavo apie 6 profesoriai iš Harvardo, Technologijos ir Bostono Universiteto, dalyvavo daug žymių amerikonų visuomenės veikėjų.

Apkalbėta planai prisirengimo prie "Tag Day", rinkimui aukų pagelbai Lietuvos.

Kalbėjo veikiantysai Bostono mayoras Ford. Dr. Topper, adv. Bagočius, Naujosios Anglijos Sionistų prezidentas, So. Bostono Piliečių Associacijos prezidentas, So. Bostono Trust Co. prez. Maynard, XX Century Kliubo sekretorius, redaktorius Ford, Mass. Legislaturos narys Elihu Stone, Bostono Universiteto studentė p-lė Z. Puišiutė, prof. Dewey, prof. Amstrong, prof. Davis ir kt. Vincas Jankauskas padainavo solo. Pirmininkavo A. Ivaškevičius.

Svečių buvo apie 100, daugiausia sandariečiai.

Kalbėtojai visi kaip vienas kalbėjo už Lietuvos neprigulmybės pripažinimą. Gauta priketinimas nuo profesorių ir redaktorių plačiai publikuoti Lietuvos laisvės reikalą anglų spaudoje. Padaryta planai masiniams mitingams ir prisirengimui prie "Gėlių Dienos."

EXTRA!

Visi Ruoškitės Demonstracijon. Gruodžio 6, 1919.

Nuteriotos Lietuvos Draugų Komitetas—kuris savo prakilnių veikimą rinkme Lietuvai aukų ir publikavime Lietuvos laisvės reikalų anglų spaudoje jau pusėtinai apreiškė — subatoje, gruodžio (December) 6 d., 1919 m. rengia Bostone didžiausią lietuvių demonstraciją už pripažinimą Lietuvos Respublikos neprigulmybės.

Demonstracija prasidės 1 val. p. p. nuo Lietuvių Svetainės, kampas E ir Silver Sts., So. Bostone, ir trauksis į Boston Common, kur laukiama gubernatoriaus, mayoro ir daug žymiausių amerikonų, lietuvių ir kitataučių kalbėtojų.

Jau pasamdyta 3 miesto benai. Laukiama virš 50,000 lietuvių - demonstrantų, kurie tuomi išreikš reikalavimą, kad ši šalis greičiau pripažintų Lietuvos neprigulmybę.

Musų nuveiktų darbų žinias surinkti ir kalbėtojų kalbas užrašyti ateis visų vietinių anglų laikraščių reporteriai.

Šioje demonstracijoje mes lietuviai turime išreikšti griešciausį protestą prieš lenkų imperialistus, vokiečių gelcerninkus, rusų kolčakininkus ir bolševikus drąskančius musų tėvynę Lietuvą.

Bostono ir apielinkės lietuvių balsą turi išgirsti visas pasaulis. Musų balsas turi but iškausytas!

Vietos ir apielinkės lietuvių draugijos ir kuopos su vėliavomis ir benais rengkitės prie šios demonstracijos, kur nekreipdami domos į partijas savo lietuviškon širdin imkime Lietuvos darbo žmonių laisvės idealą ir už to idealo įgyjimą bendrai išsireiškime.

Nut. Liet. Drg. Komiteto
Pirm. **A. Ivaškevičius,**
Sekr. **Kastantas Norkus.**

So. Bostono Lietuviai Veikia

Nuteriotos Lietuvos Draugų Komiteto darbą rėmia visi branginanti Lietuvos likimą žmonės.

Štai ir pereitą nedėldienį ant N. L. D. K. pakvietimo susirinko pilna Liet. Svetainė lietuvių-tėvynainių, kur buvo suaukauta virš $300.00 Lietuvos laisvės reikalams. K. Gričiunas aukavo $100.00. (Aukautojų vardai tilps vėlaus).

Susirinkimas buvo labai entuziastiškas, mat buvo apkalbama gruodžio 6 d. demonstracijos reikalai.

Pirmininkavo veiklus musų tėvynainis Mykolas Venis, kalbėjo A. Ivaškevičius, Vincas Jankauskas, Jonas Kazmauskas, Pranas Gudas, adv. Pr. Kalinauskas.

Adomui Mockevičiu, So. Bostone rašo brolis iš Trakų apskr., Kukiškių kaimo:

Musų kaime laike šios karės numirė: Saveras Vyšniauskas, Pr. Mockevičius, Martynienė ir Vincas Kuliaušius. šiaip visi sveiki, gyvename ir vargstame griuvėsiuose.

Juozas Mockeviičus.

Prakalbos Lietuvių Salėje įvyks nedėlioje, lapkr. 30, 2 v. p. p. Rengia Liet. Labdarystės draugija. Kalbės gabiausis ir žymiausis Am. liet. kunigas M. X. Mockus.

Kviečia **Liet. Labd. Drg.**

Metinis susirinkimas Jaunimo Ratelio atsibus 2 d. gruodžio, 8 val. vak., Lietuvių Svetainėje.

Malonėkite visi nariai atsilankyti, nes bus renkama valdyba sekantiems metams.

A. Rasimavičius, sekr.

MIAŠKIARŲ BALIUS!

NAUGATUCK IR UNION CITY, CONN.

Rengiamas Miaškiarų Balius

29 DIENĄ LAPKRIČIO ant LINDEN PARK.

Bus dalinami prizai katras modniau bus apsirengęs. Taipgi bus dailė muzika ir saldžių gėrimų ir užkandžių. Malonėkite atislankyti visi — seni ir jauni. Busit visi užganėdinti.

Ura! Visi, dideli, maži, seni, jauni, ant šio miaškiarių baliaus, nes kas neatsilankysit labai gailėsit.

Kviečia
Komitetas S. F. Draugystės.

XX-TAS METINIS

BALIUS

Rengia So. Bostono Lietuvių Ukėsų Draugija

KETVERGE,

Lapkričio-Nov. 27 d., 1919.

Lietuvių Svetainėje,

Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

Pradžia 2 val. po piet.

Gerbiami Lietuviai ir Lietuvaitės! Musų Draugija rengia dvidešimts metų gyvavimo sukaktuvių paminėjimuĩ puikiausį balių. Bus žavėjanti orchestra, dalyvaus jaunimas iš Bostono ir apielinkių. Bus užkandžių ir gėrymų. Šoksime amerikoniškus ir lietuviškus šokius. Padėkavonės dieną sutikite musų baliuje, kuris trauksis nuo 2 v. p. p. iki 12 val. nakties.

Kviečia **Komitetas.**

Sušelpkite Savuosius Pinigais!

Musų Agentura Randasi
377 Broadway, So. Boston, Mass.
C. P. YURGELUN

Prakalbos!

Rengiamos Lietuvių Moterų Apšvietos Draugijos

Nedelioje, 30 d. Lapkričio-Nov., 1919,

LIETUVIŲ SALĖJE,

E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

7:30 val. vakare,

KALBĖS F. J. BABOČIUS IR KITI

Įstojimo mokestis į draugiją tik pusiau laike prakalbų. Bus ir pamarginimų.

BALIUS NEPAPRASTAS!

Kokio dar nickados nėra buvę

RENGIA LIETUVOS DUKTERŲ DRAUGIJA PO GLOBA MOTINOS ŠVČ.

Seredoje, 26 d. Lapkričio-Nov., 1919,

Prieš pat Padėkavonės (Thanksgiving Day)

LIETUVIŲ SALĖJE,

Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

Pradžia 7:30 val. vakare. **Įžanga pigi**

EXTRA

Lietuvių Jaunimo Ratelis Rengia Šokius

Subatoj, 29 Lapkričio, 1919,

LIETUVIŲ SALĖJE,

E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

Pradžia 7:30 val. vakare.

LINKSMA DIENA, TEATRAS, PRAKALBOS IR

BALIUS!

RENGIA LIETUVIŲ KOOPERATYVĖ BENDROVĖ

"THANKSGIVING DAY"

Lapkričio-Nov. 27 d., 1919

KOOPERACIJOS SVETAINEJE,

26 LINCOLN STREET, BRIGHTON, MASS.

Prasidės 2:30 val. vakare.

KALBĖS ADV. F. J. BAGOČIUS.

ĮŽANGA ANT VISOS DIENOS TIK 50c. YPATAI.

MERGINOS REIKALINGOS.

Prie darbo Čeverykų šapoje So. Bostone. Atsišaukite pas

Amerikan Shoe Finding,
423 Broadway,
So. Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

CAMELS pilnai užganėdins jusų pagėidavimą link cigaretų—jie turi tokį nepaprastą skonį, yra taip gaivinanti, taip švelnus ir prie to pilningi. Netrukus pažinsi jų kokybę ir tapsi Camel'ių entuziastas!

Camels yra skirtingi nuo visų kitų cigaretų kokius kada nors rukiai. Jie esti padaryti iš expertiškai sumaišytų Turkiškų ir naminių tabakų kas jiems priduoda nepaprastą švelnumą ir gaivingą skonį ir nuo jų burnoje nepasilieka tasai nemalonus cigaretinis skonis nei atsidavimas! Tasai mišinys jums geriaus patiks, negu bent vienas tabakas, kuris paprastai rukomas!

Rukyk Camels neaprubežuotai! Jiejie jums nenusibos! Tasai mišinys tam užbėga kelią!

Palygink Camels su bent kokiais cigaretais pasaulyje nežiurint jų kainos!

R. J. REYNOLDS TOBACCO CO.
WINSTON-SALEM, N. C.

"SVETIMOJ PADANGĖJ" KNYGOS LEIDĖJAMS IR PRENUMERATORIAMS.

Priimant pinigus ir prenumeratą ant šio išleidžiamo veikalo buvo žadėta, kad veikalas—knygos bus gatavos Lapkričio 15 d. š. m., nes tai buvo kontraktas su "Sandaros" spaustuve padarytas, bet dabar laikui išėjus veikalas iš spaudos dar neišėjo ir tas atsitinka visai ne iš musų noro. Tenka spaustuvei dar duoti kiek laiko, kad veikalą užbaigtų. Laiką apie kurį bus knygos gatavos, vėliaus per "Sandara" pranešime.

Dail. Liter. Draugijos pirm. ir veikalo autorius
A. J. Jokubaitis, pirm.
L. Stasiulis, sekr.
J. Tuinila, ižd.
B. Juodris, kasos globėjas.

Nuo "Sandaros" Adm. Prierašas:

Kas viršuje yra pasakyta kas link spausdinimo veikalo "Svetimoj Padangėj" — viskas yra teisinga. Knygas imdami spausdinti esame padarę kontraktą ant pareikalauto laiko, manydami, kad spėsime padaryti. Bet delei įvairių priežaščių ir susitrugdimų musų įstaigoje, knygos pažadėtame laike neatspauzdintos, jos dar spauzdinasi ir bus gatavos kiek vėliaus. Tad leidėjai ir prenumeratoriai, nėra ko labai rupintis, nes veikalas spauzdinasi ir kiek vėliaus jis bus gatavas.

"Sandaros" Adm.

Nusipirk Mosties

TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus arba šlakus ir prašalina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųsti ir stampomis.

J. RIMKUS
P. O. BOX 36, Holbrook, Mass.

KONSERVATORIJA.

Lietuvių Muzikos Konsevatorijon gali įstot kiekvienas, kurs tik nori apsipažint su gaidomis, pasimokyt dainuot, teorijos, muzikos, smuikos, ir kitų istrumentų. Už dainavimą ar kompoziciją — 10 lekcijų — 15 dol. Už smuiką, pianą ir kitus instrumentus — 10 lekcijų — 13 dol. Lekcijos paprastai pusvalandinės; gali gaut kiekvienas vieną, dvi ar trįs lekcijas sąvaitėje, pagal sutarmės.

M. PETRAUSKAS
Direktorius
769 Broadway, S. Bostin, Mass.